

School of Business
Economics and Law
GÖTEBORG UNIVERSITY

Handelshögskolans Civilekonomprogram
Bachelor Thesis, ICU2006:17

Hur marknaden har värderat koncernerna efter införandet av den nya IFRS-regleringen gällande goodwill.

- en studie av samtliga koncerner noterade vid Stockholmsbörsen.

Kandidatuppsats / Bachelor Thesis

Hulda-Lena Berglund
Anna-Karin Jönsson
Anders Ljungblom

Handledare:

Anna-Karin Pettersson

**Företagsekonomi/Externredovisning
VT 2006**

Ordlista och Begreppsförklaringar

IASC *International Accounting Standards Committee*

IASC grundades år 1973, som en privat organisation, och är en föregångare till den nu rådande IASB. Fram till 2001 gav IASC ut redovisningsstandarderna IAS.

IASB *International Accounting Standards Board*

IASB är en privat organisation, som grundades år 2001 och har medlemmar från nio olika länder med varierande bakgrunder och funktioner. Organisationen utvecklar globala redovisningsstandarder och samarbetar med nationella normsättare för att skapa konvergens mellan olika nationella redovisningsstandarder i världen.

IAS *International Accounting Standards*

IAS är de redovisningsstandarder som tidigare utgavs av IASC.

IFRS *International Financial Reporting Standards*

IFRS kallas de standarder som ges ut av IASB. Idag finns det sju stycken IFRS och vissa av dessa har ersatt hela eller delar av de tidigare utgivna IAS. Begreppet IFRS används även som samlingsnamn för IASBs regelverk, som inkluderar både utgivna IAS och IFRS. Enligt EU måste alla medlemsländers noterade koncerner följa dessa från och med 2005, enligt IAS-förordningen.

FASB *Financial Accounting Standards Board*

FASB är en expertgrupp som grundades år 1973 och brukar kallas för den amerikanska motsvarigheten till IASB. Liksom IASB är FASB en privat organisation som upprättar och förbättrar redovisningsstandarder, för att hjälpa utförare, granskare och användare av redovisning och finansiella rapporter.

US-GAAP *United States-Generally Accepted Accounting Principles*

Ordet GAAP är en sammanfattning för den rådande rättsliga standarden i enskilda länder. US-GAAP beskriver den rättsliga standarden i USA och är en kombination av auktoritativa standarder och accepterade sätt att utföra redovisning. Den kan sägas motsvara god redovisningssed.

FAR

FAR är en förening för auktoriserade och godkända revisorer samt andra specialister inom revisionsbranschen. FAR ger bland annat ut information till yrkesverksamma och studerande angående skatter, affärsrätt, redovisning och revision via FARs förlag.

RR *Redovisningsrådets Rekommendationer*

Redovisningsrådet består av nio ledamöter som är utsedda av regeringen. Tillsammans med Bokföringsnämnden är de ansvariga för att bidra med råd för att främja och utveckla god redovisningssed i Sverige. I och med övergången till IFRS är Redovisningsrådets rekommendationer inte längre tillämpliga för koncerner som följer de nya internationella redovisningsprinciperna.

Egna definitioner

De nya redovisningsreglerna i uppsatsen avser IFRS 1 -Första gången IFRS tillämpas, IFRS 3 -Rörelseförvärv, IAS 36 -Nedskrivningar och IAS 38 -Immateriella tillgångar.

Med *resultateffekt* avses att undersöka hur resultaten har påverkats, det vill säga om resultaten har ökat eller minskat samt i vilken utsträckning detta har skett.

Innehållsförteckning

ORDLISTA OCH BEGREPPSFÖRKLARINGAR	2
EGNA DEFINITIONER	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	4
TABELL- OCH DIAGRAMFÖRTECKNING	5
SAMMANFATTNING.....	6
1. INLEDNING.....	7
1.1 BAKGRUND	7
1.2 PROBLEMDISKUSSION	8
1.3 SYFTE	9
1.4 AVGRÄNSNING	9
2. METOD.....	11
2.1 VAL AV METOD	11
2.2 DATAINSAMLING.....	11
2.3 POPULATION.....	12
2.4 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT VID KVANTITATIV UNDERSÖKNING	13
2.4.1 Databearbetning	13
2.4.2 Antaganden.....	14
2.4.3 P/E-tal.....	16
2.5 METOD FÖR ANALYS	17
2.6 UPPSATSENS VALIDITET OCH RELIABILITET	18
2.6.1 Uppsatsens styrkor och svagheter	19
2.7 KÄLLKRITIK	19
3. REFERENSRAM.....	21
3.1 INLEDNING	21
3.2 BAKOMLIGGANDE DEBATT	22
3.3 TIDIGARE STUDIER	23
3.4 JÄMFÖRELSE MELLAN IFRS 3 OCH RR 1:00	25
3.5 IFRS 1, FÖRSTA GÅNGEN IFRS TILLÄMPAS	25
3.6 IFRS 3, RÖRELSEFÖRVÄRV	26
3.6.1 Förvärvsmetoden.....	27
3.7 IAS 36, NEDSKRIVNINGAR	28
3.8 IAS 38, IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	29
4. EMPIRI OCH ANALYS.....	31
4.1 INLEDNING	31
4.2 RESULTATEFFEKT	31
4.2.1 Analys av resultateffekten	32
4.3 RESULTATEFFEKT OCH P/E-TALEN	34
4.3.1 Analys av skillnaden mellan resultat- och P/E-talseffekten.....	36
5. SLUTSATSER OCH AVSLUTANDE DISKUSSION	38
5.1 SLUTSATSER.....	38
5.2 AVSLUTANDE DISKUSSION	38
5.3 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING.....	39
REFERENSLISTA	41
I) TRYCKT MATERIAL.....	41
Litteratur.....	41
Vetenskapliga artiklar.....	41
Artiklar i tidskrifter	41
Årsredovisningar.....	42
Lagar och rekommendationer	42

II) OTRYCKT MATERIAL	42
Tidigare uppsatser.....	42
Föreläsningar.....	42
Elektroniska dokument.....	43

Tabell- och Diagramförteckning

<i>Tabell 2.1: Den studerade populationens fördelning mellan Stockholmsbörsens listor uttryckt i antal samt bortfallet uttryckt i antal och andel, fördelat på de olika bortfallsorsakerna.</i> _____	13
<i>Bild 2.1: Undersökningens bearbetningsprocess samt uträkningen för den procentuella förändringen av årets resultat.</i> _____	14
<i>Bild 2.2: Uträkning för att se påverkan av de nya IFRS-reglerna angående goodwill på koncernernas P/E-tal.</i> _____	16
<i>Diagram 4.1: Diagrammet visar studiens utfall för samtliga 148 koncerner sorterade efter minsta till största påverkan på resultatet.</i> _____	31
<i>Tabell 4.1: Antalet respektive andelen koncerner som befinner sig inom varje resultatintervall.</i> _____	32
<i>Tabell 4.2: Tabellen visar koncerner som förekommit i debatten.</i> _____	32
<i>Tabell 4.3: Tabellen visar en analys av anledningarna till koncernernas resultat effekt.</i> _____	32
<i>Tabell 4.4: Tabellen visar de koncerner som fått störst resultat effekt.</i> _____	32
<i>Tabell 4.5: Tabellen visar en analys av den koncern som fått störst negativ resultat effekt.</i> _____	34
<i>Diagram 4.2: Diagrammet visar resultat effekt och P/E-tal effekt.</i> _____	34
<i>Diagram 4.3: Diagrammet visar 36 koncerner som fått mellan 1 och 8,5 % i resultatförbättring</i> _____	35
<i>Diagram 4.4: Diagrammet visar de 36 mittersta koncernerna.</i> _____	35
<i>Diagram 4.5: Diagrammet visar de 22 koncerner som fått störst resultatförbättring</i> _____	36
<i>Tabell 4.6: Tabellen visar förändringen i P/E-tal jämfört med förändringen i resultat.</i> _____	37

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, Externredovisning och företagsanalys, Kandidatuppsats, VT 2006

**Författare: Hulda-Lena Berglund, Anna-Karin Jönsson och Anders Ljungblom
Handledare: Anna-Karin Pettersson**

Titel: Nya goodwill-regler enligt IFRS - Har marknaden tagit hänsyn till de nya redovisningsreglerna angående goodwill i värderingen av koncerner noterade på Stockholmsbörsen?

Bakgrund och problem: Från och med räkenskapsåret 2005 skall alla svenska noterade koncerner tillämpa nya redovisningsregler (IFRS). Den regelförändring som behandlas i denna uppsats är framförallt att goodwill inte längre skrivs av systematiskt utan istället testas för nedskrivningsbehov minst en gång per år. Regelförändringen kommer att påverka koncernens resultat vilket leder till att även resultatbaserade värderingsmått såsom P/E-tal kommer att påverkas. Detta är ett outforskat område, vilket gör det extra intressant att kartlägga effekterna för detta första år som IFRS tillämpas och undersöka om marknaden tagit hänsyn till denna bokföringstekniska förändring i värderingen av koncerner.

Syfte: Uppsatsens syfte är att kartlägga resultateffekterna av de nya redovisningsreglerna angående goodwill för år 2005 för samtliga noterade koncerner på Stockholmsbörsen. Ett vidare syfte är att undersöka om börsaktörernas värdering av koncernerna har påverkats av den nya regleringen, genom att undersöka om denna förändring även avspeglas i koncernernas P/E-tal.

Avgränsningar: Vi studerar endast koncerner, noterade på Stockholmsbörsens A- och O-lista.

Metod: Vi använder sekundärdata från koncerners årsredovisningar för att sammanställa en kvantitativ, deskriptiv studie av koncernernas resultat- och P/E-talseffekter. Empiriskt material har vidare analyserats utifrån referensramen.

Resultat och slutsatser: Undersökningen visar att allt eftersom den procentuella förändringen av vinsterna stiger minskar korrelationen mellan resultateffekterna och P/E-talseffekterna. Ju högre vinstförändringar, ju mer avviker förändringen av P/E-talen. Vår slutsats blir därför att börsens aktörer inte helt har sett igenom de resultateffekter som de nya reglerna angående goodwill har haft under år 2005 och därmed övervärderar koncernernas värde.

Förslag till fortsatt forskning: Med utgångspunkt i denna uppsats anser vi att det vore intressant att studera koncernernas resultat över en konjunkturcykel för att se om de har blivit mer volatila på grund av slopade goodwillavskrivningar.

1. Inledning

I detta kapitel ges en introduktion till det valda ämnesområdet, genom en kort bakgrundsbeskrivning som behandlar uppkomsten av de nya IFRS-reglerna. En del åsikter i den bakomliggande förda debatten, som har gett upphov till valet av undersökningsområde tas även upp. I kapitlet följer sedan den frågeställning som uppsatsen ämnar svara på och en redogörelse för uppsatsens syfte samt avgränsningar.

1.1 Bakgrund

Från och med räkenskapsåret 2005 skall alla svenska noterade koncerner tillämpa de redovisningsregler (IFRS) som är uppsatta av IASB. Övergången till användandet av dessa standarder skedde efter beslut av Magisterrådet och Parlamentet år 2002 och inkluderar alla medlemsländer inom den Europeiska Unionen.¹ IASB eftersträvar en konvergens mellan olika nationella redovisningsregler och vill med de nya IFRS-reglerna ta fram ett enda regelverk, som kan accepteras av alla de stora ekonomierna i världen. Idag är det drygt ett hundratal länder som använder dessa regler. Dock använder betydelsefulla ekonomier som bland annat USA och Japan andra standarder.² IASB har under de senaste åren reviderat tidigare satta standarder och samtidigt upprättat nya.

De nya standarderna har i praktiken inneburit en viss anpassning mot de amerikanska reglerna, US-GAAP, som upprättats av FASB. När EUs medlemsländer nu börjar redovisa enligt IFRS är det därför ett steg mot en mer enhetlig redovisning internationellt sett. Förhoppningen är bland annat att de nya reglerna skall förbättra de finansiella rapporternas kvalitet samt att de mer likställda reglerna ska göra det lättare för internationella placerare att jämföra de alltmer globaliserade företagen då deras redovisning blir mer likartad.³ De nya reglerna vilar i större utsträckning på en värdering till verkligt värde än vad tidigare regler gjorde.

Denna uppsats skall behandla IASBs nya standarder avseende redovisning av goodwill som uppkommit vid företagsförvärv. Enligt de nya goodwill-reglerna kommer goodwill inte längre få skrivas av planmässigt på anskaffningsvärdet. Goodwill skall istället genomgå ett så kallat *impairment test* minst en gång om året, för att se om det bokförda värdet överskrider det verkliga värdet och i så fall skrivas ner. Med de nya reglerna skall dessutom fler av de immateriella tillgångarna specificeras tydligare än vad som krävdes enligt tidigare regler. Till exempel skall kundrelationer, orderstock och varumärken särskiljas från goodwill i större utsträckning än tidigare och skrivas av enligt sin beräknade nyttjandetid. De nya reglerna kan komma att påverka koncernens resultat i positiv bemärkelse vid avsaknad av årliga avskrivningar. De kan även ha en negativ påverkan om det exempelvis föreligger stora nedskrivningsbehov.

¹ Jermakowics, K Eva och Gornik-Tomaszewski, Sylwia. *IFRS and You*, Strategic Finance, Vol 87 Issue 9, 2006.

² Cearn, Kathryn. *IFRS and M&A: no more transparency but at a cost*. International Financial Law Review, July, Vol. 24, Issue 7, 2005.

³ Nilsson, Sven-Arne. *IASBs förslag till ändringar i koncernredovisningen: förbättrar de den externa redovisningen?* Balans nr.3, 2003.

Även om varken avskrivningar eller nedskrivningar av goodwill påverkar kassaflödet kommer vissa resultatbaserade värderingsmått såsom P/E-talet att påverkas.⁴ Om börsen inte inser att de nya IFRS-reglerna angående goodwill endast innebär en bokföringsteknisk åtgärd, som inte påverkar koncerners värde, kan denna komma att undervärdera alternativt övervärdera koncernerna i samband med att dessa redovisar lägre respektive högre resultat. Detta har lett till att media har varnat för dopade aktiekurser i samband med diskussioner om de nya IFRS-reglerna. Peter Malmqvist, analyschef på Nordnet, har gjort en undersökning baserad på 2005 års första kvartalsrapporter för 167 koncerner på Stockholmsbörsen om de nya effekterna av framförallt IFRS-reglerna angående goodwill. Han hävdar att många analytiker inte har tagit hänsyn till de nya goodwill-reglerna i sina analyser och har på så sätt dragit ner P/E-värdena, vilket har lett till att en köpsignal förmedlats till investerare även om orsaken endast vilar på goodwill.⁵

Peter Malmqvists åsikt är bara en bland många. Det har förts en livlig debatt, i framförallt den fackliga pressen om de nya IFRS-reglerna och dess effekter. Debatten var som mest intensiv innan införandet av de nya reglerna och berörde framförallt två områden, resultatpåverkan samt huruvida de nya reglerna har bidragit till en förbättrad redovisning. Åsikter och förutsägelser om effekterna har gått isär hos sakkunniga. De flesta enas dock om att de årliga och oberoende nedskrivningsprövningarna kan komma att leda till mer fluktuerande resultat mellan åren jämfört med de tidigare reglerna, med planmässiga årliga avskrivningsbelopp. Vissa menar att detta, förutom att försvåra vinstprognostiseringen, även kan komma att påverka exempelvis P/E-talets användning och dra ner dess betydelse som värderingstal. Detta på grund av att dess användnings betydelse är baserad på att koncernernas framtida värde till stor del vilar på historiska händelser och redovisade resultat.⁶

Då de nya goodwill-reglerna och dess effekter på bland annat koncerners resultat har varit ett omdebatterat ämne, framförallt strax innan införandet av regleringen är det troligt att det finns ett intresse för vilka de första faktiska effekterna blev. Någon heltäckande undersökning har dock ännu inte kunnat genomföras, i och med att de första årsredovisningarna, som upprättats i enlighet med de nya standarderna, inte har kommit ut förrän under våren 2006. Tidigare gjorda undersökningar om de nya goodwill-reglernas effekter har genomförts innan de första årsredovisningarna, som upprättats enligt IFRS, utgivits och har istället baserats på bokslutskommunikéer, kvartalsrapporter och pressmeddelanden.

1.2 Problemdiskussion

Vi kan konstatera att effekterna av de nya goodwill-reglerna har varit mycket omdiskuterade och att åsikterna om dessa har gått isär. Debatten har framförallt rört två områden. Det första har handlat om huruvida de nya reglerna ger en förbättrad redovisning. Det andra området har berört hur stor påverkan dessa kommer att ha på koncernernas resultat. De första effekterna av de nya reglerna är synliga först i 2005 års årsredovisningar, vilka utgivits under våren 2006. Det finns således ännu ingen totalundersökning av de faktiska konsekvenserna på koncernernas resultat. Vi kommer

⁴ IFRS 3, IAS 36 och IAS 38.

⁵ Kainz Rognerud, *Börsen uppblåst med nya redovisningsregler*, Dagens Nyheter, 2006-03-03. jfr. Malmqvist, Peter, *Redovisningseffekter lyfter vinsterna*, Placeringsguiden, 2005-06-06. jfr. Jönsson, Agnetha, *Vinstrika börskoncern slår börsten med häpnad*, Placeringsguiden, 2005-08-08.

⁶ Haskel, Anders, *Cash blir king med nya regler*, Veckans Affärer, 2004-11-15.

därför att genomföra en sådan undersökning över samtliga noterade koncerner på Stockholmsbörsen. Vi anser att det finns ett behov av en kartläggning som klart visar vilka och hur stora resultateffekter regelförändringen har haft. Vi kommer även att studera koncernernas P/E-tal för att kunna undersöka om marknadens värdering av koncerner har påverkats av de bokföringstekniska effekter, som den nya redovisningsregleringen medfört. Vi har valt att använda oss av P/E-talet då detta är ett mycket vanligt förekommande nyckeltal för jämförelse mellan olika aktier. P/E-talet är börskursen för en aktie dividerad med vinsten per aktie efter skatt och kallas även för vinstmultiplikatorn.⁷ Undersökningen kommer att ge ett underlag för att kunna svara på följande huvudfråga:

- *Har marknaden tagit hänsyn till de nya redovisningsreglerna angående goodwill i värderingen av koncerner noterade på Stockholmsbörsen?*

För att svara på frågan kommer vi att behandla följande delfrågor:

- *Vilken resultateffekt har regelförändringarna haft för koncernerna?*
- *Har P/E-talen förändrats i motsvarande grad?*

1.3 Syfte

Uppsatsens syfte är att kartlägga resultateffekterna av de nya redovisningsreglerna angående goodwill för år 2005 för samtliga noterade koncerner på Stockholmsbörsen. Vidare är syftet att klargöra om de nya goodwill-reglerna kan synliggöras i koncernernas P/E-tal, i form av en förändring av dessa, för att kunna svara på om marknadens bedömningar av koncernernas värde har blivit påverkade av den nya regleringen. Genom vår undersökning vill vi lämna ett bidrag till debatten rörande konsekvenserna av införandet av den nya goodwill-regleringen.

1.4 Avgränsning

Vi har valt att endast undersöka koncerner som är noterade på Stockholmsbörsens A- och O-listor. Dessa uppgick till 268 koncerner. En del avgränsningar gjordes enligt nedan:

- En del av undersökningsobjekten har brutna räkenskapsår, vilket gör att de ännu inte har infört IFRS-regleringen i sin årsredovisning. På grund av detta uteslöts sådana koncerner ur undersökningen.
- Några koncerner hade inte hunnit komma ut med sina årsredovisningar vid undersökningens genomförande och uteslöts därför ur den studerade populationen. Slutdatumet för att ta emot och inkludera årsredovisningar i undersökningen sattes dock så sent som möjligt, för att kunna få med så många som möjligt.
- Vissa koncerner redovisade enligt andra redovisningsprinciper än Årsredovisningslagen (ÅRL) och Redovisningsrådets Rekommendationer (RR) innan övergången till IFRS. Då undersökningen är baserad på skillnaden mellan de tidigare svenska principerna och IFRS faller de koncerner som inte redovisat eller redovisar enligt dessa standarder utanför denna undersökning. Vissa koncerner hade även valt att tillämpa IFRS innan år 2005. Detta gör att ingen relevant jämförelse kan göras och att dessa koncerner även utgör ett bortfall.

⁷ Nationalencyklopedin. <<http://www.ne.se>> / sökord: P/E-tal.

1. Inledning

Efter att avgränsningar hade gjorts återstod en population på 222 undersökningsobjekt. (46 koncerner föll bort i avgränsningsprocessen).

I de lagtexter som uppsatsen vilar på har endast de paragrafer, som påverkar redovisningen av goodwill, använts. Vi har valt att bortse ifrån eventuell negativ goodwill eftersom det endast är få koncerner som redovisat sådan, vilket gör att detta inte påverkar vår undersökning i någon större grad.

Vi har valt att studera resultatet utan att ta hänsyn till minoritetsintressen, då detta inte påverkar vår undersökning i någon större utsträckning eftersom de utgör en förhållandevis liten del av koncernernas resultat.

2. Metod

Följande avsnitt börjar med att beskriva metodval samt hur informationsinsamlingen har gått till. Därefter redogörs för urvalsprocessen samt tillvägagångssättet för undersökningens genomförande och vilka antaganden som denna är baserad på. Sist förs en diskussion om uppsatsens reliabilitet och validitet och källkritik.

2.1 Val av metod

Vi har valt att använda sekundärdata från koncerners årsredovisningar för att sammanställa en kvantitativ, deskriptiv studie av hur de nya IFRS-reglerna angående goodwill har påverkat börsnoterade koncerners resultat. En deskriptiv studie innebär att de fakta som samlas in kategoriseras och sorteras, för att sedan användas till att beskriva något specifikt.⁸ Att studien är kvantitativ betyder att användning av statistik och matematik ligger till grund för studien och att vetenskapliga metoder som leder fram till kvantifierbara och generaliserbara slutsatser använts. Att de fakta som samlats in är sekundära innebär att de ursprungligen har samlats in eller sammanställts av andra personer än skribenterna själva, och i ett annat syfte än undersökningen.⁹

2.2 Datainsamling

Empirin baseras på kvantitativa sekundärdata, från årsredovisningar, som tagits fram av undersökningsobjekten själva. De årsredovisningar som har använts för undersökningen är de som visar redovisningen för räkenskapsåren 2004 och 2005. Under undersökningens gång hämtades i första hand årsredovisningarna i elektronisk form från koncernernas officiella hemsidor. Om dessa inte fanns tillgängliga på hemsidorna hämtades de i andra hand från databasen *Affärsdata*. Endast vissa delar av årsredovisningarna har använts som underlag för undersökningen. Använda uppgifter har huvudsakligen tagits från den ekonomiska redovisningen. De uppgifter som har tagits från andra delar ur årsredovisningen har behandlat börskursen samt det totala antalet aktier vid bokslutsdatumet. Dessa uppgifter har kunnat bekräftas från andra källor så som från Stockholmsbörsens egen hemsida och anses därför även tillförlitliga.

Innan undersökningen, som ligger till grund för kapitlet som behandlar de empiriska resultaten genomfördes, gjordes en förundersökning. Denna är inte dokumenterad i uppsatsen då syftet med denna endast var att införskaffa information från sakkunniga angående hur undersökningen skulle kunna ske på bästa sätt. Nödvändig information erhöles genom dels ett möte med Johan Palmgren, auktoriserad revisor på Öhrlings Price Water House Coopers, och dels genom en mailkontakt med Sven-Arne Nilsson, ekonomiedoktor på Ekonomihögskolan i Lund samt verksam inom Deloitte.

I vår referensram har William H. Beavers bok *Financial reporting: an accounting revolution* använts. Författaren är professor of accounting och verksam på Stanford University. Vi har valt att använda hans forskning kring börsens reaktion på redovisningsval i syftet att belysa en möjlig teoretisk aspekt, som bland annat prövas och ifrågasätts i analysdelen av uppsatsen.

⁸ Ejvegård, Rolf, *Vetenskaplig metod*, 3uppl. Lund, Studentlitteratur, 2003.

⁹ Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik*. 3 uppl. Lund, Studentlitteratur, 2000. jfr. Andersen, Ib. *Den uppenbara verkligheten- val av samhällsvetenskaplig metod*. Lund, Studentlitteratur, 1998.

Referensramen är i stor utsträckning baserad på IASBs redovisningsstandarder. Även Rådets Rekommendationer och riksdagsfattande lagar ligger till grund för detta kapitel. Samtliga lagtexter har inhämtats från EUs och regeringens officiella hemsidor.

Övrig kompletterande information som ingår i referensram och bakgrund är framförallt artikelmaterial. Dessa artiklar har inhämtats från tidningen *Balans*, databasen *Business Source Premier* samt revisionsbyråers hemsidor. Huvuddelen av artiklarna som är hämtade ur databasen *Business Source Premier* kan anses vara vetenskapliga eftersom de är *Peer Reviewed*, vilket är ett vetenskapligt kvalitetskriterium.¹⁰ Artiklarna som använts från revisionsbyråers hemsidor har bestått av sammanfattningar och förklaringar till gällande lagtexter. Artiklar, som har använts i uppsatsen för att skildra debatten om de nya redovisningsreglerna, har även hämtats från databasen *Affärsdata* och från tidningar som exempelvis *Dagens Industri* och *Svenska Dagbladet Näringsliv*.

2.3 Population

Noterade koncerner måste följa IFRS-regleringen medan detta är valfritt för onoterade koncerner. Vi kommer endast att titta på noterade koncerners årsredovisningar eftersom ytterst få onoterade koncerner har infört IFRS-reglering i sin redovisning då detta är dyrt och komplext.¹¹ Vi har valt att göra en totalundersökning av samtliga koncerner noterade på Stockholmsbörsen. Dessa uppgick till 268 stycken under den tidsperiod som undersökningen genomfördes.¹² Efter avgränsningar uppgick populationen till 222 koncerner.

Efter gjorda avgränsningar framkom även ett visst bortfall av koncerner under genomförandets gång. Bortfall har berott på följande:

- En del koncerner saknar immateriella tillgångar överhuvudtaget eller saknar goodwill under år 2004 och/eller 2005. Vid sådana tillfällen kan inte en jämförelse som är relevant för denna uppsats göras och sådana koncerner utgör ett bortfall.
- Ett fåtal koncerner har ombildats under 2005 och saknar därför uppgifter för jämförelseåret 2004.
- Vissa koncerner saknar väsentlig eller tillräcklig information, för att rimliga antaganden skall kunna göras, vilket leder till bortfall.

Efter att hänsyn tagits till bortfall ingår 148 koncerner i den slutliga studerade populationen för undersökningen. Detta innebär att det totala bortfallet uppgick till 74 koncerner, vilket motsvarar cirka 33 % av den studerade populationen. Populationens samt bortfallets fördelning mellan Stockholmsbörsens listor specificeras närmare i tabell 2.1.

¹⁰ www.lub.lu.se/ub/distans/infokompetens/vetkomm/vetkomm.html

¹¹ Marton, Jan, *Ekonomie doktor*.

¹² www.stockholmsborsen.se (kursnoteringar/samtliga)

Tabell 2.1: Tabellen visar den slutliga studerade populationens fördelning mellan Stockholmsbörsens listor uttryckt i antal samt bortfallet uttryckt i antal och andel, fördelat på de olika bortfallsorsakerna (andelarna i tabellen är avrundade till närmaste procentuella heltal).

	Urval	Avsaknad av goodwill	Avsaknad av information	Företagsombildning	Totalt
A-listan: mest omsatta	26	0	1 (4 %)	0	1 (4 %)
A-listan: övriga	16	3 (19 %)	0	0	3 (19 %)
O-listan: attract40	48	15 (31 %)	1 (2 %)	0	16 (33 %)
O-listan: övriga	132	46 (35 %)	7 (5 %)	1 (1 %)	54 (41 %)
Totalt	222	64	9	1	74

2.4 Tillvägagångssätt vid kvantitativ undersökning

För varje koncern som ingick i undersökningen inhämtades särskild information från dess årsredovisningar för år 2004 och 2005. Vilka poster samt vilka eventuella antaganden som var tvungna att göras vid tolkningen av årsredovisningarna beskrivs nedan. Dessutom beskrivs den modell som använts för att kunna beräkna de nya goodwill-reglernas resultatpåverkan för de enskilda koncernerna samt uträkningar för att se påverkan på P/E-talen och hur jämförelsen mellan resultatpåverkan och P/E-tals påverkan gjordes.

2.4.1 Databearbetning

Undersökningen av den nya goodwill-regleringens resultatpåverkan vilar på en modell, där vi jämför årets resultat som finns i 2005 års årsredovisning med det resultat koncernerna skulle ha haft om de hade redovisat enligt RR. Genom att använda resultatet enligt de gamla reglerna som bas får vi fram hur mycket resultaten har förändrats tack vare införandet av IFRS. För att få fram vilket resultat som de enskilda koncernerna skulle ha haft med de gamla reglerna, har först 2005 års resultat rensats från goodwill och effekter av övriga immateriella tillgångarna som enligt RR skulle ha klassificerats som goodwill. På detta rensade resultat har sedan de effekter i form av avskrivningar som de gamla reglerna skulle ha givit lagts till. Då har vi fått ett årets resultat som det skulle ha sett ut om de tidigare reglerna fortfarande gällt. Denna bearbetningsprocess illustreras närmare i bild 2.1 samt bild 2.2. Vi har valt att använda årets resultat efter skatt då vi ska göra jämförelser med P/E-tal, vilka vanligtvis räknas på resultat efter skatt.

Bild 2.1: Under steg 1 visas undersökningens bearbetningsprocess av data, för att komma fram till hur 2005 års resultat skulle ha sett ut enligt de tidigare redovisningsreglerna enligt RR. Under steg 2 visas uträkningen för den procentuella förändringen av årets resultat, på grund av den nya IFRS regleringen angående goodwill. Resultatet i uträkningen motsvaras av resultat efter finansiella poster och skatt, det så kallade årets resultat.

Steg 1:
+ 2005 års resultat (efter finansiella poster och skatt) enligt IFRS
+ Nedskrivning av goodwill för år 2005
+ Nettoavskrivningar på omklassificerade immateriella tillgångar för år 2005
+ Nettonedskrivningar på omklassificerade immateriella tillgångar för år 2005
+ Nettoavskrivningar på immateriella tillgångar särskilda från goodwill för 2005
+ Nettonedskrivningar på immateriella tillgångar särskilda från goodwill för 2005
= 2005 års resultat, rensat för de nya goodwill-reglernas effekter
- fiktiv avskrivning för år 2005 (Se nedan (A+B+C)/D)
= 2005 års resultat (efter finansiella poster och skatt) enligt RR

Fiktiv avskrivning är lika med
A: 2004 års UB-värde för goodwill
B: förvärvad goodwill under år 2005
C: specificerade immateriella tillgångar som är särskilda från goodwill enligt IFRS, men som skulle ha legat under goodwill-posten enligt RR, uppkomna under år 2005.
D: genomsnittlig avskrivningstid för goodwill enligt RR

Steg 2:
$\frac{2005 \text{ års resultat enligt IFRS} - 2005 \text{ års resultat enligt RR}}{2005 \text{ års resultat enligt RR}}$
=ΔÅrets resultat uttryckt i procent

2.4.2 Antaganden

I den beskrivna modellen har diverse antaganden fått göras, då flera av koncernernas årsredovisningar inte har kunnat tillhandahålla önskad grad av detaljerad information. De antaganden som undersökningen vilar på är beskrivna nedan.

Många av de koncerner som ingått i vår undersökningsgrupp har inte närmare specificerat avskrivningstiden för goodwill i sina årsredovisningar för år 2004. Ofta skrivs att goodwill har en nyttjandeperiod på upp till 20 år, i enlighet med de tidigare reglerna. Detta gör att en genomsnittlig nyttjandeperiod för goodwill blir omöjlig att fastställa utifrån årsredovisningarna för dessa koncerner. Därför har vi i vår undersökning valt att ställa avskrivningskostnaden för år 2004 i förhållande till ingående ackumulerat anskaffningsvärde för goodwill och utifrån denna kvot uppskattat

en genomsnittlig avskrivningstid. Metoden leder till att vi inte tar hänsyn till goodwill som förvärvats under 2004, då avskrivningen för denna baseras på när under året förvärvet ägt rum. Tillvägagångssättet för att räkna ut genomsnittlig avskrivningstid kan illustrera den faktiska nyttjandeperioden något skevt om exempelvis förvärvad goodwill är avskriven till mycket stor del. I de fall då en enskild koncern har förvärvat mycket goodwill under år 2004 har vi valt att ta med denna, för att nå fram till en rimlig avskrivningstid som stämmer överens med vad koncernen självt har angett i sina redovisningsprinciper.

När det gäller avskrivningar och nedskrivningar på immateriella tillgångar förutom goodwill, kommer dessa endast ha en nettoeffekt på resultatet, på grund av att dessa är skattepliktiga. Därför måste hänsyn tas till vilken skattesats den enskilda koncernen har. Skattesatsen kan skilja sig åt mellan länder, där den enskilda koncernen har förvärvat dotterbolag. Detta påverkar den redovisade genomsnittliga skatten för skattesubjekten inom koncernen. Eftersom det enligt de flesta årsredovisningarna är omöjligt att se vilken skattesats som är hänförlig till förvärv som skett under år 2005 väljer vi att ta hänsyn till samtliga nationella skattesatser inom de enskilda dotterbolagen och använder den genomsnittliga vägda skattesatsen.

Då det gäller specificerade immateriella tillgångar som uppkommit vid förvärv som skett under år 2005 antas att samtliga dessa skulle ha redovisats som goodwill enligt 2004 års regler. Detta antagande gör vi för att vi inte kan veta hur de enskilda koncernerna skulle ha klassificerat dessa enligt de tidigare reglerna. Vi anser att antagandet kan vara rimligt då den största delen troligtvis ingick som goodwill, eftersom kraven på specificering tidigare var lägre. Johan Palmgren, auktoriserad revisor på Öhrlings Price Water House Coopers, understödde detta antagande under vår förundersökning. Avskrivningstiden för dessa tillgångar antas därmed vara förenlig med beräknad avskrivningstid för goodwill under år 2004.

Avskrivningstiden för specificerade immateriella tillgångar som uppstått under år 2005 uppskattas genom att den genomsnittliga avskrivningstiden för varje definierad grupp av immateriella tillgångar identifieras. Dessa vägs sedan ihop med varandra i enlighet med hur stor procentuell andel som de enskilda immateriella tillgångarna utgör av totalt förvärvade immateriella tillgångar. Den genomsnittliga avskrivningstiden för varje grupp genomförs på samma sätt som den genomsnittliga avskrivningstiden för goodwill beräknades under år 2004. Årets avskrivningskostnad divideras således med ackumulerat ingående värde och därefter tas en genomsnittlig avskrivningstid fram genom att 1 divideras med framkommen procentsats.

Nettonedskrivningarna av immateriella tillgångar som är särskilda från goodwill har återförts även om dessa skulle kunna skrivas ned även enligt RR17. Vi har valt att återföra hela nettonedskrivningen eftersom vi inte kan fastställa hur koncernen hade behandlat posten under 2004.

I de få fall då inkråmsgoodwill förekommit har denna behandlats i likhet med annan goodwill. Detta val anser vi inte har någon väsentlig påverkan på de enskilda koncernernas resultateffekter eftersom denna post har varit försumbar i samtliga fall.

2.4.3 P/E-tal

Förutom att endast undersöka resultatpåverkan av de nya goodwill-reglerna har vi valt att undersöka hur dessa regler har påverkat det resultatbaserade P/E-talet. Målet är att jämföra hur dessa två mått (resultat och P/E-tal) har påverkats i förhållande till varandra. Detta gör vi för att se om börsens värdering av koncerner har påverkats av den nya regleringen eller om aktörerna har lyckats identifiera och se förbi de bokföringsmässiga justeringarna, som skett till följd av de nya goodwill-reglerna.

P/E-talet beskriver börskursen per aktie dividerat med vinsten per aktie. För att se påverkan på detta nyckeltal har vi multiplicerat börskursen per bokslutsdagen år 2005 med aktieantalet vid samma tidpunkt och dividerat med 2005 års resultat enligt de tidigare reglerna och jämfört detta P/E-tal med motsvarande uträkning, men med 2005 års resultat enligt de nya goodwill-reglerna som nämnare. Börskurs och antalet aktier har hämtats från 2005 års årsredovisning för de olika koncernerna och resultaten har hämtats från undersökningens tidigare uträkningar. Då börskursen ibland saknades i årsredovisningarna hämtades den istället från *Dagens industris* hemsida.¹³ Uträkningen illustreras i bild 2.2.

När vi jämför P/E-talens förändring med resultatpåverkan måste vi först rensa bort de effekter på P/E –talen som beror på annat än just IFRS-påverkan. Detta gör vi genom att undersöka förändringen på P/E-talen för de koncerner som har visat sig nästintill opåverkade av de nya redovisningsreglerna gällande goodwill och minskar P/E-talen för övriga koncerner med motsvarande andel. Om P/E-talen därefter har minskat med lika mycket som resultaten procentuellt har ökat kan man anta att börsens aktörer inte har blivit påverkade av förändringen i redovisade resultat, som endast berott på de bokföringsmässiga justeringarna som följt av de nya goodwill-reglerna. Om P/E-talen har minskat med mer än resultaten visar det på att marknaden har överreagerat på resultatförändringen. Om P/E-talen däremot har minskat med mindre än resultaten eller till och med ökat, visar detta på att marknaden inte har insett att de bokföringsmässiga justeringarna inte tillför koncernen ett ökat värde trots eventuellt ökade redovisade resultat. Konsekvensen blir då att marknaden övervärderar koncernerna. Om en koncern har gjort en förlust för antingen år 2004 eller 2005 blir dess P/E-tal negativt, vilket gör att sådana koncerner inte har kunnat tas med i undersökningen.

Bild 2.2: Uträkning av koncernernas förändring i P/E-tal till följd av de nya goodwill-reglerna..

Steg 1:
$\frac{\text{Bokslutsdagens börskurs per aktie} \times \text{Totala aktieantalet per bokslutsdagen}}{\text{2005 års resultat enligt IFRS}}$
= P/E-tal enl. IFRS
Steg 2:
$\frac{\text{Bokslutsdagens börskurs per aktie} \times \text{Totala aktieantalet per bokslutsdagen}}{\text{2005 års resultat enligt RR}}$
= P/E-tal enl. RR

¹³ Dagens Industri. <www.di.se> / Trader/ [respektive företag]/ historik/ [datum:2005-12-31/

<i>Steg 3:</i>
$\frac{P/E\text{-tal enl. IFRS} - P/E\text{-tal enl. RR}}{P/E\text{-tal enl. RR}}$
= Δ P/E-tal uttryckt i procent

2.5 Metod för Analys

I vår analys av det empiriska materialet utgår vi från vår referensram som utgörs av:

- IASB:s normer om goodwill, det vill säga IFRS 1 -*Första gången IFRS tillämpas*, IFRS 3 -*Rörelseförvärv*, IAS 36 -*Nedskrivningar* och IAS 38 -*Immateriella tillgångar*.
- Den offentliga debatt som föregått implementeringen av IFRS.
- Tidigare undersökningar gällande börsens reaktion på redovisningsval.

Vår empiri har kartlagts genom att plotta upp alla koncerners resultateffekter i ett diagram eftersom detta ger en överskådlig bild över hur vårt material fördelar sig. Vidare har materialets median beräknats. Vi har även beräknat den genomsnittliga resultateffekten samt den genomsnittliga avvikelserna från detta genomsnitt. Detta har vi gjort för att ge oss och läsaren en tydligare bild av fördelningen av materialet och hur stor effekt huvuddelen av koncernerna fått. För att ytterligare förtydliga bilden har en tabell gjorts över hur koncernerna fördelat sig i olika intervall. För att knyta an till den referensram vi presenterar lyfter vi fram de koncerner som frekvent förekommit i debatten vi refererat till i vår empiri.

Efter att ha analyserat endast resultateffekten har vi jämfört förändringen i resultat med förändringen i P/E-tal, efter att hänsyn tagits till den påverkan på P/E-talen, som utgjorts av andra faktorer än resultatförändringen. Denna visade sig vara noll i vårt material. De koncerner som har uppvisat negativa P/E-tal, som uppstått på grund av negativa resultat har rensats bort. Dessa uppgick till 43 koncerner. Redan i Excel-arken syntes en trend, som vi har valt att sammanställa i ett diagram samt en tabell för att tydliggöra den. De resultaten som vi fick fram har vi ställt mot dels William H Beavers teorier samt Peter Malmqvists tidigare undersökning, som framkommer i referensramen.

Vi har också tagit kontakt med sakkunniga personer från de fyra största revisionsbyråerna, Öhrlings Price Water House Coopers, Deloitte, KPMG och Ernst & Young, för att be dem kommentera våra resultat. Vi har kontaktat flera sakkunniga personer, från olika revisionsbyråer eftersom vi eftersträvar eventuell mångfald och variation i åsikterna, då ett oberoende mellan parterna är mer troligt än om intervjuer skett med personer inom exempelvis samma revisionsbyrå. Deras kommentarer kan anses vara väsentliga för uppsatsen och dess läsare då de är sakkunniga inom ämnet och som därmed kan förväntas höja trovärdigheten för de slutsatser som ges i uppsatsen genom sina tillägg. Revisionsbyråerna kontaktades per telefon i början av uppsatskursen varvid alla utom Ernst & Young tackade ja till att ge kommentarer på våra resultat. Valet av personer baserades på att de antingen varit aktiva i debatten kring ämnet eller förmedlats av debattaktiva personer som varit för upptagna för att delta. När vårt empiriska material var färdigställt kontaktades respondenterna i god tid innan inlämningsdatumet via mail att de under kommande vecka skulle få ta del av materialet.

Detta gjordes för att respondenterna skulle få chans att planera in tid för vår uppsats. Det material som de fick ta del av var vårt metod- och empiriavsnitt samt ett Excel-ark med koncernvis data för att ge dem en möjlighet att bilda sig en uppfattning av materialet som helhet. Kommentarer erhöles endast från Johan Palmgren på Öhrlings Price Water House Coopers och Sven-Arne Nilsson, ekonomiedoktor vid Lunds Universitet samt verksam vid Deloitte. Dessa två sakkunniga medverkade även i vår förundersökning. Sven-Arne har bidragit indirekt till uppsatsen genom att ge kommentarer på denna som helhet och inte specifikt våra resultat. Johan Palmgren har bidragit med kommentarer på undersökningens slutsatser, vilka lyfts fram under analysavsnittet.

2.6 Uppsatsens validitet och reliabilitet

Skribenterna har i största mån försökt eftersträva en hög reliabilitet och validitet i sina beslut som lett fram till denna uppsats. Graden av reliabilitet uttrycker tillförlitligheten och användbarheten av ett mätinstrument.¹⁴ Medan nivån på validiteten beskriver i vilken utsträckning man mäter det som man avser att mäta.¹⁵ Nedan förs en diskussion om faktorer som kan ha haft både en positiv och negativ effekt på dessa måtts omfattning.

Undersökningen är i huvudsak baserad på uppgifter från publicerade årsredovisningar, som har granskats av revisorer. Detta anser vi tala för en positiv påverkan på undersökningens reliabilitet. Att oberoende personer som står utanför undersökningen har sammanställt de uppgifter som använts kan ha positiv inverkan, då använd data inte har varit föremål för någon avsiktlig påverkan från skribenterna vid insamlandet.¹⁶ Att årsredovisningarna har upprättats i ett annat syfte än undersökningen, som är föremål för denna uppsats, kan dock påverka deras relevans för studien negativt. Då årsredovisningarna vänder sig till externa intressenter och framförallt till koncernernas aktieägare finns en risk att de är något positiva i sin utformning, vilket skulle kunna påverka resultatet på vår undersökning.

På grund av att vissa koncerner tillhandahåller knapphändig information i sina årsredovisningar har vi även varit tvungna att göra vissa skattningar avseende den saknade informationen. Dessa antaganden finns beskrivna tidigare i detta kapitel. Sådana skattningar kan komma att påverka validiteten för det slutliga resultatet. Att antaganden i stor utsträckning har bekräftats av sakkunniga anser vi dock inverka positivt på validiteten.

De olika koncernernas årsredovisningar har varierat när det gäller lämnad information, framförallt mängden och hur detaljerad denna varit. Detta har bidragit till att graden av antaganden har varierat mellan de enskilda koncernerna, vilket kan ha haft en negativ påverkan på uppsatsens reliabilitet och validitet, speciellt när det gäller jämförelser mellan de olika koncernerna.

Undersökningens validitet kan ha påverkats negativt av att andra nya IFRS-regler har haft en inverkan på resultatet. Undersökningen avser att endast mäta de nya goodwill-reglernas påverkan på resultatet men då undersökningen i stor utsträckning baseras på

¹⁴ Ejvegård, Rolf, *Vetenskaplig metod*, 3uppl. Lund, Studentlitteratur, 2003.

¹⁵ Ejvegård, Rolf, *Vetenskaplig metod*, 3uppl. Lund, Studentlitteratur, 2003.

¹⁶ Andersen, Ib. *Den uppenbara verkligheten- val av samhällsvetenskaplig metod*. Lund, Studentlitteratur, 1998.

2005 års årsredovisning ingår även effekter av andra nya IFRS-regler i bland annat 2005 års resultat.

En annan felfaktor i undersökningen kan vara att då denna skedde manuellt kan fel siffra ha lästs av eller inmatats fel. För att minska denna felfaktor har vi utfört stickprov på vissa koncerners uppgifter i vår undersökning och undersökt dessa uppgifter flera gånger.

I den uträkningsmodell som beskrivs i bild 2.1 ovan, som utmynnar i den procentuella förändringen av årets resultat, har vi använt en bas som inte är opåverkad av resultatet. Detta är matematiskt sett inte helt korrekt. Men då påverkan av våra beräkningar är relativt liten och denna metod bäst visar det vi undersöker, anser vi att det i vårt fall är bästa sättet att göra dessa beräkningar på. Den förundersökning som utfördes innan undersökningens genomförande, i syfte om att förbättra modellens utformning, anser vi har kunnat stärka uppsatsens tillförlitlighet. Detta menar vi då åsikter men även konfirmation från sakkunniga har framförts och inverkat på modellens utformning.

2.6.1 Uppsatsens styrkor och svagheter

Styrkan med denna uppsats är att den har genomförts med största eftertanke i varje val där viktiga antaganden har diskuterats med handledare samt sakkunniga personer för att säkerställa graden av kvalitet och riktighet. Genom detta kan uppsatsen ge ett värdefullt bidrag till debatten om IFRS-införandet i Sverige.

Den svagaste länken i vår uppsats är de sekundärdata som vi har använt, eftersom det i koncernernas årsredovisningar inte alltid har funnits den information som vi har efterfrågat. Vi anser dock att vi har gjort allt vi har kunnat för att få hög kvalitet på den insamlade informationen. Vi har exempelvis genomfört förundersökningar med sakkunniga personer för att försäkra oss om att använda uträkningsmodeller och antaganden varit rimliga och bästa tänkbara.

2.7 Källkritik

Det material som undersökningen i största mån vilar på är koncernernas publicerade årsredovisningar för år 2004 och 2005. Uppgifter från dessa har i huvudsak hämtats från den ekonomiska delen i årsredovisningarna, som följer fastställda redovisningsregler och som dessutom har blivit granskade av revisorer. På grund av detta anser vi använda uppgifter vara tillförlitliga och därmed lämpliga för vår undersökning. De poster som hämtas från andra delar i årsredovisningarna är uppgifter om börskursen och antalet aktier på bokslutsdagen. Detta är uppgifter som kan bekräftas från andra källor och anses därför tillförlitlig.

Artiklar som ligger till grund för uppsatsens bakgrund och referensram har främst hämtats från databaserna *Business Source Premier* och *Affärsdata* samt tidningen *Balans*. Huvuddelen av artiklarna som hämtats från *Business Source Premier* har genomgått en *Peer Reviewed*-process och anses därför vara vetenskapliga och tillförlitliga. Övriga artiklar kan inte ses som tillförlitligt utifrån ett objektiva perspektiv, men har i denna uppsats använts framförallt för att kunna ge en bild av den debatt som fördes särskilt i övergångsskedet till den nya regleringen. Därför anser vi att de ur ett källkritiskt perspektiv är lämpliga och uppfyller sin funktion för denna uppsats. Sökord som har använts är *goodwill*, *nedskrivning*, *impairment test*, *P/E-tal*, *price-earnings ratio* och *IFRS*.

De lagtexter som har sammanfattats i referensramen har hämtats från EUs och regeringens officiella hemsidor och kan därmed anses vara tillförlitliga.

3. Referensram

Följande kapitel behandlar den bakomliggande förda debatten kring IFRS- reglernas effekter samt vilka tidigare undersökningar som har genomförts. Vidare beskrivs skillnader mellan nya och gamla regler samt detaljerade beskrivningar av IFRS 1, IFRS 3, IAS 36 och IAS 38.

3.1 Inledning

År 2002 antog Ministerrådet och Parlamentet förordningen (EG) nr 1606/2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder, den så kallade IAS-förordningen. Förordningen innebär att det från och med 1 januari år 2005 är obligatoriskt för samtliga noterade koncerner inom EU att följa IASBs upprättade redovisningsstandarder.¹⁷ Motivet bakom beslutet är att öka transparensen i de finansiella rapporterna för koncerner inom EU. En ökad transparens i rapporterna hoppas man ska gynna marknadseffektiviteten, minska kostnader för att uppbära kapital samt minska barriärer när det gäller handel över gränser.¹⁸

Redovisningsstandarderna utgavs som IAS (1-41) av IASC till och med år 2001. Därefter ombildades IASC från att ha varit en privat organisation med endast revisorer som medlemmar till att bli IASB, med en vidare medlemskrets, som även inkluderar statliga intressenter och intressenter från näringslivet. IASB ger ut IFRS, vilka kompletterar och har delvis kommit att ersätta de tidigare utgivna IAS. För att standarderna ska gälla för medlemsländerna inom EU måste Kommissionen anta IASBs förslag.¹⁹

Enligt Sveriges regering finns ett värde i att följa med i harmoniseringen av redovisningsprinciper så långt som det är möjligt. Eftersom Sverige deltar i ett alltmer internationaliserat näringsliv är det viktigt att använda regler som kan accepteras av börsen och finansiärer. Regeringen menar att en tillämpning av internationella redovisningsstandarder främjar konkurrenssituationen för svenska koncerner då jämförbarheten ökar mellan svenska och utländska koncerner. Sveriges regering beslutade därför att IAS-förordningen skulle börja gälla även i Sverige från och med 1 januari år 2005. För att koncernerna inte skulle få motstridiga regler att följa, justerades Årsredovisningslagen (ÅrL). Svenska noterade koncerner skall förutom att följa IFRS även följa ÅrL 7 kap 32 § och RR 30, som beskriver särskilda upplysningskrav.²⁰

I mars 2004 publicerades IFRS 3 -*Rörelseförvärv*. Dessutom vidareutvecklades IAS 36 -*Nedskrivningar* och IAS 38 -*Immateriella tillgångar*. Detta förfarande brukar kallas för resultatet av första fasen i det så kallade *Business Combination Project*, som drivits

¹⁷ <www.riksdagen.se> / Dokument/ Utskottens betänkande & yttranden / [sökord: Betänkande 2004/05:LU3]/

¹⁸ Jermakowics, K Eva och Gornik-Tomaszewski, Sylwia. *IFRS and You*. Strategic Finance, Vol 87 Issue 9, 2006.

¹⁹ Marton, Jan, Ekonomie doktor. jfr. Jermakowics, K Eva och Gornik-Tomaszewski, Sylwia. *IFRS and You*. Strategic Finance, Vol 87 Issue 9, 2006.

²⁰ <www.riksdagen.se> / Dokument/ Utskottens betänkande & yttranden / [sökord: Betänkande 2004/05:LU3]/

av IASB sedan 2001. Dessa nya bestämmelser ses som ett närmande till den amerikanska lagstiftningen, US GAAP även om vissa av bestämmelserna går emot det amerikanska tillvägagångssättet.²¹

3.2 Bakomliggande debatt

Övergången till de nya goodwill-reglerna har föregåtts av många diskussioner i framförallt fackpressen. Debatten har bland annat berört hur regelförändringarna kommer att påverka koncernernas resultat i praktiken, men även huruvida de nya redovisningsreglerna kommer att bidra till en förbättrad redovisning eller inte. I debatten har både kritiker och anhängare till de nya goodwill-reglerna synliggjort sina åsikter. Vissa menar att den nya lagstiftningen gynnar redovisningens relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet medan andra menar att dessa blir lidande och att framförallt relevansen och jämförbarheten prioriteras på tillförlitlighetens bekostnad.

Enligt IASBs argumentation och bland annat Sven-Arne Nilsson, ekonomiedoktor på Ekonomihögskolan i Lund samt verksam inom Deloitte, var den gamla periodiska avskrivningen av goodwill godtycklig och gav inte en användbar information till framförallt aktieägarna. Sven-Arne Nilsson anser att förändringen i redovisningen av förvärvad goodwill speglar de underliggande ekonomiska förhållandena bättre och ger därför en mer relevant redovisning. Sven-Arne Nilsson har vidare deltagit i diskussioner angående att förväntningar på ökade utdelningar från aktieägarnas sida kan bli ett resultat av eventuellt högre redovisade resultat, då nedskrivningar uteblir eller dessa understiger tidigare storlek på årliga avskrivningar.²²

Thomas Jansson, som är auktoriserad revisor samt ledamot av Redovisningsrådet sen år 2005, håller med Sven-Arne Nilsson om att den tidigare uppskattningen av avskrivningsperioden för goodwill, som motsvarades av dess ekonomiska livslängd, var en omöjlig uppgift att fastställa och att denna många gånger blev godtyckligt fastställd. Han anser att de nuvarande kraven på redovisning till verkligt värde tillsammans med de ökade kraven på tilläggsinformation erbjuder en mer öppen och transparent redovisning och ger användare av koncernernas redovisning ett bättre underlag för att bedöma företagsförvärvs värde. Thomas Jansson påpekar dock att då de nya reglerna innebär att redovisningsprinciper baserade på värdering till anskaffningsvärde frångås till att baseras på verkligt värde kommer detta att medföra minskad försiktighet i värderingen och leda till större svängningar i redovisade värden och resultat mellan åren.²³

Göran Arnell, som är ansvarig för KPMGs IFRS-tjänster i Sverige anser liksom Thomas Jansson att resultatet av den nya regleringen kommer att föra med sig större årliga fluktuationer i koncerners redovisningar. Han är dock tveksam till att de nya reglerna ger en mer relevant redovisning, då han anser att uppskattningar av framtida kassaflöden, som ligger till grund för värdering av nedskrivningsbehovet, bygger på en stor grad godtyckliga antaganden från koncernledningens sida.²⁴

²¹ Watrin, Christoph och Strohm, Christiane och Struffert, Ralf. *The Joint Business Combination Project*. CPA Journal, Vol 76 Issue 1, 2006.

²² *Visst kan nya goodwillregler medföra större utdelningar*, Dagens Industri, 2005-05-19

²³ Jansson, Thomas & Nilsson, Jörgen & Rynell, Thomas, *Redovisning av företagsförvärv enligt IFRS innebär omfattande och väsentliga förändringar*, Balans 8-9, 2004

²⁴ *Nya regler för redovisning av goodwill*, Svenska Dagbladet, 2004-04-06.

Bernhard Pellens, professor i internationell redovisning vid Ruhr-Universität och hans medarbetare Thorsten Sellhorn anser liksom Göran Arnell att nedskrivningsbehovet bestäms godtyckligt och menar dessutom att bokslutspolitik kan komma att styra bedömningarna vid uppskattning av nedskrivningsbehov. Den subjektiva bedömningen av nedskrivningsbehovet och de icke kontrollerbara antaganden som bedömningen är baserad på anser de leder till att tillförlitligheten blir lidande. De menar vidare att jämförbarheten och transparensen kan komma att uppfattas existera i årsredovisningarna men att dessa inte kommer att förbättras i praktiken, då den felande tillförlitligheten hos den angivna informationen angående nedskrivningen egentligen upphäver jämförbarheten. Bernard Pellens ser vidare en risk med den årliga värderingen, nämligen att den förvärvade goodwillen kan komma att ersättas med internt upparbetad goodwill i redovisningen, då dessa inte kan särskiljas vid en värdering av goodwill. Han anser därför att det finns en risk att de nya reglerna i så fall går emot sig själva, då internt upparbetad goodwill inte får redovisas som en tillgång enligt IAS 38.²⁵

Enligt Richard Winter, partner på Öhrlings Price Water House Coopers, kommer de nya reglerna att göra det svårare att bedöma framtida vinster. Han menar att nedskrivningarna blir mer oförutsägbara än vad de årliga planmässiga avskrivningarna var och att detta kan påverka bland annat vinst per aktie negativt på kort sikt, då fler immateriella tillgångar särskiljs från goodwill och skrivs av under en kortare period än vad den större goodwill-posten tidigare gjordes.²⁶

De flesta av tidigare nämnda sakkunniga inom området är dock eniga om att de nya goodwill-reglerna troligtvis kommer att ha viss effekt på koncerners resultat. De anser också att volatiliteten mellan åren kan komma att öka i och med avsaknaden av systematiska avskrivningar och införandet av fristående årliga värderingar av nedskrivningsbehovet. Innan införandet av de nya IFRS-reglerna hävdade dagstidningar, som *Dagens Industri* och *Svenska Dagbladet*, att resultateffekten skulle bli stor och framförallt hos fastighets-, skogs- och investmentkoncerner. Dessa påståenden baserades på bland annat en undersökning av ett 60-tal större börskoncerner gjord av Anders Malmeby, tidigare ordförande för FAR. Han pekade bland annat ut SEB och Electrolux, som koncerner som skulle påverkas av de nya goodwill-reglerna i stor utsträckning.²⁷

3.3 Tidigare studier

William H. Beaver, Professor of Accounting, hävdar att det råder en signifikant positiv korrelation mellan koncerners redovisade resultat och börskurser. En tolkning av korrelationen är att investerare värdesätter redovisade resultat som en indikator på koncerners värde i framtiden. Korrelationen understiger dock ett, vilket innebär att det finns faktorer som påverkar börskurserna, som inte påverkar resultaten samtidigt som det finns faktorer som påverkar resultaten, men som inte påverkar börskurserna. Faktorer som endast påverkar börskurserna kan exempelvis vara förändringar i riskpremie, ränta eller världsomspännande ekonomiska händelser medan en av faktorerna som endast påverkar resultaten kan vara byte av redovisningsmetoder.

²⁵ Nilsson, Sven-Arne, *IASB:S förslag till ändringar i koncernredovisningen: förbättrar de den externa redovisningen?*, Balans nr 3, 2003

²⁶ *IFRS 3: no more goodwill*. Corporate Finance, April, Issue 230, 2004.

²⁷ Suneson, Björn, *Nya redovisningsregler ger större vinster- redan i år*, SvD Näringsliv, 2005-04-09. jfr. *Nedskrivningar blir vardagsmat nästa år*, dagens industri, 2004-12-09.

För att illustrera hur marknaden förhåller sig till företags redovisning tar Beaver upp användandet av olika typer av avskrivningsmetoder som exempel på en faktor som påverkar koncerners redovisade resultat men som inte har någon betydelse för koncerners värde, som bygger på uppskattning av framtida kassaflöden och utdelning. Beaver hävdar att vid en riktig bedömning så skall inte börskurserna förändras av detta redovisningsval, vilket leder till att olika P/E-tal uppkommer för en och samma koncern beroende på vilken avskrivningsmetod, som denne har valt att använda sig av då övriga faktorer hålls konstanta. Beaver har i sin forskning jämfört två företag med lika risk, tillväxt och övriga förhållanden, men som har använt sig av två olika avskrivningsmetoder. Undersökningen resulterade i att företagen presenterade olika P/E-tal. När han dock konverterade den ena koncernen till att följa samma avskrivningsmetod som den andra blev P/E-talen identiska. Detta visar enligt Beaver att börskursen är opåverkad av val av redovisningsmetod. Detta i sin tur bevisar att marknaden ser igenom bokföringstekniska åtgärder och att dess värdering av företag hålls opåverkad.

Hong, Kaplan och Mandelker har kommit fram till samma slutsats som Beaver. I sina studier har de bevisat att företag som valde poolingsmetoden framför förvärvsmetoden vid företagsförvärv, enligt de tidigare reglerna, inte fick högre börskurser även om denna metod bidrog till ett högre redovisat resultat.²⁸

Eftersom de nya IFRS-reglerna syns i årsredovisningarna för första gången i år finns inte mycket tidigare forskning på just detta specifika område. Undersökningar som har gjorts har baserats på framförallt kvartalsrapporter under år 2005. Thomas Jansson, auktoriserad revisor samt ledamot av Redovisningsrådet sen år 2005, har gjort en undersökning om publicerad information om IFRS-konverteringen av 64 av de största börsbolagen. I denna undersökning framkom det att de nya goodwill-reglerna var de av samtliga nya IFRS-regler, som haft störst resultat effekt för flest koncerner.²⁹ Thomas Jansson pekar liksom Anders Malmeby ut bland annat SEB och Electrolux som koncerner med stor resultatpåverkan. Av de 64 undersökningsobjekten redovisade 56 av koncerner att de fått en effekt av IFRS 3 och 13 koncerner att de påverkats av IAS 38. Undersökningen konkluderade även att nästan alla koncerner har valt att inte tillämpa reglerna i IFRS 3 rörande företagsförvärv före den 1 januari 2004.

Linda Kangas och Ulrika Nordborgs magisteruppsats från vårterminen 2005, *Effekter av IFRS 3 -goodwill och immateriella tillgångar*, innehåller en studie av de nya goodwill-reglernas resultatpåverkan. Uppsatsen är baserad på 2005 års första kvartalsrapporter för 31 koncerner noterade på Stockholmsbörsens A-lista. Undersökningen visar att endast ett fåtal koncerner har fått stora resultatförbättringar till följd av den aktuella regelförändringen, men att de flesta koncernerna har fått en liten resultatförbättring på grund av förändringen när det gäller goodwillavskrivningar.³⁰

En sammanställning av bland annat de nya goodwill-reglernas resultatpåverkan för 167 av Stockholmsbörsens koncerner har gjorts av Nordnets analyschef, Peter Malmqvist. Undersökningen omfattar 167 koncerners bokslutskommunikéer för år 2004 samt de

²⁸ Beaver, H William. *Financial reporting- an accounting revolution*. 3 uppl, Great Britain, Prentice-Hall Inc, 1998.

²⁹ Jansson, Thomas & Hurtig, Malin, *Få oväntade effekter vid övergången till IFRS*, Balans nr 3, 2005

³⁰ Linda Kangas och Ulrika Nordborgs magisteruppsats, *Effekter av IFRS 3 -goodwill och immateriella tillgångar*, VT 05.

första kvartalsrapporterna för år 2005 och visar att koncernernas resultat ökar med i snitt 14 procent, på grund av de slopade goodwillavskrivningarna. Peter Malmqvist menar att cirka en tredjedel av de studerade koncernerna har fått stor påverkan på sitt resultat. Dessa koncerner är bland annat ASSA Abloy och SCA, vilka har stora redovisade goodwillvärden.³¹ Undersökningens slutsatser stämde överens med de slutsatser som även Anders Malmebys undersökning resulterade i. Peter Malmqvist har även i media uttalat sig kritiskt om börsanalytikerns medvetenhet om de nya reglerna. Han menar att börsanalytikernas prognoser har varit missvisande för investerarna och på så sätt påverkat börskurserna.³²

3.4 Jämförelse mellan IFRS 3 och RR 1:00

Enligt RR 1:00 är det tillåtet att använda poolingsmetoden vid företagsförvärv. Denna metod innebär att en specifik köpare inte behöver identifieras vid förvärvet. Enligt IFRS 3 är denna metod inte tillåten utan alla koncerner som redovisar enligt IFRS 3 skall använda förvärvsmetoden, där en köpare skall identifieras och eventuella övervärden synliggöras i förvärvskalkylen. IFRS 3 kräver även mycket striktare regler kring klassificeringen av immateriella tillgångar. Ett företag skall vid ett förvärv hänföra övervärden till immateriella tillgångar enligt kriterierna i IAS 38. Därefter skall kvarvarande övervärden klassificeras som goodwill. Enligt RR 1:00 är regleringen däremot inte lika strikt avseende vad som skall hänföras till specificerade immateriella tillgångar, vilket resulterar i att fler övervärden ingår i goodwill.

En annan skillnad är den som är det huvudsakliga föremålet för denna uppsats. Enligt RR 1:00 skrivs goodwill av. Enligt IFRS 3 tillåts inte längre planmässiga avskrivningar på goodwill utan istället skall tillgången prövas för nedskrivningsbehov minst en gång per år. Bedömningen görs på basis av beräknade framtida kassaflöden enligt IAS 36. En utförligare beskrivning om detta finns i avsnittet om IAS 36 nedan.³³

3.5 IFRS 1, Första gången IFRS tillämpas

För att underlätta övergången till internationella redovisningsstandarder och förebygga problem infördes IFRS 1. I standarden finns regler som gäller för koncerner, som för första gången tillämpar IFRS. IFRS 1 har som syfte att säkerställa kvaliteten på informationen i koncernernas årsredovisningar och delårsrapporter och gäller retroaktivt. Med kvalitet avses att informationen skall vara transparent för användare och jämförbar över alla perioder som redovisas. IFRS 1 kräver att användare skall få upplysning om att en koncern har övergått till att redovisa enligt IFRS och hur övergången från tidigare redovisningsprinciper har påverkat koncernens finansiella ställning, resultat och kassaflöde. På så sätt säkerställs transparensen i redovisningen.³⁴ Koncernen är också bundet att räkna om redovisningen för 2004 och presentera denna i årsredovisningen för att ge användarna möjlighet att jämföra utvecklingen över tiden.³⁵

Koncernerna skall redovisa immateriella tillgångar enligt IAS 38.³⁶ Om en koncern använder verkligt värde som antaget anskaffningsvärde vid övergången till IFRS skall

³¹ Krånglet uteblev med ny redovisning, Svenska Dagbladet Näringsliv, 06-03-27.

³² Malmqvist, Peter, *Redovisningseffekter lyfter vinsterna*, Placeringsguiden, 2005-06-06.

³³ Axelman Lennart mfl. *IAS/IFRS 2005*, Ernst & Youngs nätskrift 2004.

³⁴ IFRS 1 (p. 38)

³⁵ IFRS 1 (p. 36)

³⁶ IFRS 1 (p. 18)

upplysningar ges angående summan av dessa samt summan av justeringar av de tidigare redovisade värdena.³⁷

När det gäller företagsförvärv och samgåenden finns ett undantag från att standarden gäller retroaktivt. En koncern behöver inte tillämpa standarden för företagsförvärv retroaktivt från koncernens start utan kan välja ett senare datum för omräkning av företagsförvärv. Från och med detta senare datum måste dock alla företagsförvärv som genomförts enligt gamla redovisningsprinciper räknas om enligt IFRS.³⁸

Om en koncern skall räkna om ett tidigare företagsförvärv och det visar sig att koncernen har redovisat en immateriell tillgång som inte uppfyller kraven enligt IAS 38 skall denna post omklassificeras till goodwill. Det omvända gäller för en tillgång i det förvärvade företag som utgörs av goodwill vid förvärvet men som kan brytas ut till en specifik immateriell tillgång enligt IFRS 3 och IAS 38. Detta vill säga att en del av goodwillvärdet bryts ut och omklassificeras till en immateriell tillgång.³⁹

Det redovisade värdet för goodwill skall i ingångsbalansen vara goodwillens värde enligt tidigare redovisningsprinciper, efter justeringar för:

- Omklassificering, enligt stycket ovan.
- En händelse som påverkar köpeskillingen för ett tidigare förvärv och justeringen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och betalning sannolikt kommer att tillfalla koncernen skall goodwillen justeras med detta värde. Man skall även justera på motsvarande sätt om ett tidigare redovisat värde inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Oavsett om det finns någon indikation på om nedskrivningsbehov behövs eller inte skall en förstagångstillämpare tillämpa IAS 36 och pröva om det föreligger nedskrivningsbehov vid tidpunkten för övergången till IFRS. Eventuella nedskrivningar skall redovisas direkt mot eget kapital.

När det gäller dotterföretag som förvärvats så tidigt att de inte omfattas av koncernredovisningen skall koncernen justera för detta genom att korrigera värdet på dotterbolagets tillgångar och skulder till det värde som krävs enligt IFRS i dotterbolagets separata balansräkning. Härutöver skall inga andra justeringar göras vid övergången till IFRS.⁴⁰

3.6 IFRS 3, Rörelseförvärv

Syftet med standarden är att ange utformningen på redovisningen vid företagsförvärv i synnerhet genom tillämpning av förvärvsmetoden. Standarden säger att förvärvaren skall redovisa den förvärvade enhetens tillgångar och skulder till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Dessutom redovisas goodwill, vilken senare prövas för nedskrivningsbehov.⁴¹

³⁷ IFRS 1 (p. 44)

³⁸ IFRS 1 (bilaga B, B1)

³⁹ IFRS 1 (bilaga B, B2c)

⁴⁰ IFRS 1, (bilaga B, B2 g-h)

⁴¹ IFRS 3, (p. 1)

3.6.1 Förvärvsmetoden

Alla företagsförvärv skall redovisas enligt förvärvsmetoden. Det innebär att en köpare måste identifieras.⁴² Detta är en nyhet jämfört med tidigare regler där poolingsmetoden var tillåten och en uppenbar köpare inte behövde identifieras. Metoden tillåts inte längre enligt IFRS 3.⁴³ Köparen är det företag som får bestämmande inflytande och kontroll över ett annat företag eller flera andra företag.⁴⁴ Denna regelförändring innebär att det förvärvade företagets tillgångar blir synliga vid förvärv eftersom ett anskaffningsvärde måste beräknas samt att anskaffningsvärdet skall fördelas ut på olika tillgångar, vilka från förvärvsdagen redovisas i förvärvarens balansräkning. Den förvärvade enhetens resultat redovisas från och med förvärvsdagen i förvärvarens resultaträkning.

Anskaffningsvärdet är det värde som förvärvaren betalat kontant för verksamheten, utstående betalningar, överlåtelse av finansiella eller andra tillgångar, skuldåtaganden, emissioner av egna värdepapper samt kostnader som är direkt hänförliga till förvärvet. Tillgångar och skulder skall värderas till verkligt värde på förvärvsdagen.⁴⁵

Anskaffningsvärdet skall fördelas på förvärvade tillgångar och övertagna skulder.⁴⁶ De tillgångar som skall redovisas separat är materiella tillgångar, skulder, eventalförpliktelser eller immateriella tillgångar, vars verkliga värde kan beräknas på ett tillförlitligt och det är sannolikt att de kommer att medföra ekonomiska fördelar för koncernen.⁴⁷

När det gäller de immateriella tillgångarna gäller att de skall uppfylla definitionskraven på immateriella tillgångar enligt IAS 38, som beskrivs nedan. Exempel på dessa tillgångar är kundrelationer, orderstock och varumärken med mera⁴⁸. Om dessa tillgångar har en begränsad livslängd skrivs de av planenligt över beräknad nyttjandeperiod. Avskrivningen skall baseras på det verkliga värdet för tillgången på förvärvsdagen.⁴⁹

Enligt tidigare regelverk krävdes inte lika genomarbetade specificeringar av immateriella tillgångar utan det mesta sattes som goodwill. I och med IFRS 3, innehåller goodwill numera endast oseparatorbara tillgångar med obestämd nyttjandetid och kan ses som betalning för framtida ekonomiska fördelar. Reglerna om hur goodwill skall redovisas säger att den goodwill som uppkommer vid ett förvärv skall redovisas som en tillgång och värderas till dess anskaffningsvärde. Detta anskaffningsvärde motsvaras av den del av anskaffningsvärdet som överstiger det verkliga värdet netto för den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser. Goodwill beräknas alltså som återstoden av anskaffningsvärdet för företagsförvärvet efter att den förvärvade enhetens tillgångar, skulder och eventalförpliktelser (nettotillgångar) har redovisats.⁵⁰

⁴² IFRS 3, (p. 14, 17)

⁴³ Axelman Lennart mfl. *IAS/IFRS 2005*, Ernst & Youngs nätskrift 2004.

⁴⁴ IFRS 3, (p. 17)

⁴⁵ *Nya internationella regler för redovisning av företagsförvärv- en guide till IFRS3*, Deloitte & Touche AB, 2005.

⁴⁶ IFRS 3, (p.36)

⁴⁷ IFRS 3, (p. 37)

⁴⁸ *Nya internationella regler för redovisning av företagsförvärv- en guide till IFRS3*, Deloitte & Touche AB, 2005

⁴⁹ IFRS 3 (p. 38)

⁵⁰ IFRS 3 (p. 51, 52, 53,)

En av de förändringar som fått mycket uppmärksamhet i media beskrivs i IFRS 3 punkt 54 och 55. Här står att goodwill inte längre skall skrivas av utan istället prövas för nedskrivningsbehov minst en gång om året, med ett så kallat *impairment test*, enligt IAS 36.⁵¹

3.7 IAS 36, Nedskrivningar

Den reviderade IAS 36 ersätter den tidigare uppsatta IAS från år 1998 och RR 17, för företag som tillämpar IFRS-reglerna i sin redovisning. Förändringar som uppkommit i den reviderade standarden är hänförliga till uppkomsten av IFRS 3.⁵²

Enligt RR 17 skall nedskrivningsbehovet testas årligen och vid indikation på att värdet behöver skrivas ner skall ett återvinningsvärde beräknas. Återvinningsvärdet motsvarar det högsta av en tillgångs eller kassagenererande enhets verkliga värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Nyttjandevärdet är baserat på en nuvärdesberäkning av uppskattade framtida kassaflöden från löpande verksamhet och avyttring samt en diskonteringsränta. Diskonteringsräntan i uträkningen grundar sig på pengars tidsvärde samt risker hänförliga till tillgången och dess uppskattade kassaflöden. Uppskattningarna av kassaflöden baseras på koncernledningens bästa rimliga bedömning av ekonomiska förhållanden under tillgångens nyttjandeperiod. Bedömningarna skall grundas på de senaste prognoserna och budgetarna och sträcka sig som längst fem år fram i tiden samtidigt som de skall vila på ett antagande om oförändrad eller minskande tillväxttakt.

IAS 36 skiljer sig från RR 17 när det gäller bedömning av nedskrivningsbehovet för immateriella tillgångar med obegränsad nyttjandeperiod, immateriell tillgång som inte är färdig att tas i bruk samt goodwill som förvärvats vid rörelseförvärv. För dessa skall, enligt IAS 36, ett återvinningsvärde beräknas årligen och ställs mot redovisat värde även om indikationer, som baseras på externa och interna informationskällor, på värdeminskning saknas. Prövningen kan ske vid vilken tidpunkt som helst under året, med förutsättningen att tidpunkten är densamma under efterföljande år. Om återvinningsvärdet understiger redovisat värde skall en nedskrivning göras med motsvarande belopp. En nedskrivning tas upp som en kostnad i koncernens resultaträkning.⁵³

Ännu en förändring i IAS 36, som grundar sig på införandet av IFRS 3 är att förvärvad goodwill måste fördelas på minsta kassagenererande enheter alternativt grupper av dessa. Fördelningen skall ske på den lägsta nivån, där goodwill bevakas för intern styrning. En kassagenererande enhet kan förklaras som en grupp av tillgångar som uppbringar kassaflöden, som är oberoende av andra tillgångar. Då goodwill i sig självt inte genererar oberoende kassaflöden, är denna många gånger hänförlig till flera kassagenererande enheter samtidigt. Detta leder till att den ibland fördelas mellan dessa på ett godtyckligt sätt eller fördelas ut mindre detaljerat, på grupper av enheter.⁵⁴

⁵¹ IFRS 3 (p. 54, 55)

⁵² IAS 36 (p.138, 139, 141) och Axelman Lennart mfl. *IAS/IFRS 2005*, Ernst&Youngs nätskrift 2004.

⁵³ RR 17 (p. 6, 77) och IAS 36 (p. 6, 8, 10, 18, 24, 30, 31, 33, 55, 60, 96) och Axelman Lennart mfl. *IAS/IFRS 2005*, Ernst & Youngs nätskrift 2004

⁵⁴ IAS 36 (p. 6, 80, 81)

Då goodwill skall prövas årligen för eventuellt nedskrivningsbehov enligt IAS 36, skall kassagenererande enheter, på vilka goodwill fördelats på, också prövas årligen och vid tecken på nedskrivningsbehov skall återvinningsvärde jämföras med redovisat värde för enheten som helhet. Vid nedskrivningsbehov skall goodwill skrivas ner först och därefter skall nedskrivning av övervärden hänförliga till specifika tillgångar ske.⁵⁵

Återföring av nedskrivning för goodwill är inte tillåtet enligt IAS 36. Vid en ökning av återvinningsvärdet för goodwill anger standarden att en internt upparbetad goodwill kan vara den bakomliggande orsaken till ökningen. Men detta värde får inte tas upp som en tillgång, vilket beskrivits ovan i IAS 38. Därför får inte en återföring av en nedskrivning göras, trots det högre återvinningsvärdet. Vid en återföring av en tidigare nedskrivning av en kassagenererande enhet skall återföringen ske proportionerligt fördelad på enhetens tillgångar, förutom goodwill. En sådan återföring synliggörs, liksom en nedskrivning, i koncernens resultaträkning.⁵⁶

3.8 IAS 38, Immateriella anläggningstillgångar

Den reviderade IAS 38 ersätter IAS 38, utfärdad år 1998, och RR 15 för noterade koncerner. Den nya standarden innehåller förändringar som kräver att immateriella tillgångar som erhållits vid förvärv, i större utsträckning än tidigare, skall särskiljas från goodwill och behandlas som separata tillgångar. Den nya regleringen gäller immateriella tillgångar som förvärvats vid förvärv efter den 31 mars år 2004 och övriga immateriella tillgångar från räkenskapsår efter detta datum (såvida inte en koncern har valt att tillämpa IFRS 3 från en tidpunkt innan datumet för IFRS 3s ikraftträdande).⁵⁷

Enligt den nya regleringen definieras en immateriell tillgång som *en identifierbar icke-monetär tillgång utan fysisk form*. Att tillgången ska vara identifierbar innebär att den ska vara avskiljbar från koncernen i fråga, antingen enskilt eller tillsammans med annan tillgång, skuld eller avtal. Den ska dessutom vara uppkommen ur avtalsenliga eller juridiska rättigheter. Förutom kravet på identifierbarhet kräver IAS 38, för att koncernen ska kunna räkna en immateriell tillgång som en tillgång, att koncernen ska inneha kontroll över den immateriella tillgången samt att det ska vara sannolikt att denna kommer att generera framtida ekonomiska fördelar.⁵⁸ I RR15 är definitionen av en immateriell tillgång något snävare, där det finns ett tillägg till IAS 38s avgränsning angående att tillgången dessutom skall *användas för produktion eller tillhandahållande av varor eller tjänster samt för uthyrning till andra eller för administrativa ändamål*. Det finns inte heller något krav på att tillgången är tvungen att vara avskiljbar för att vara identifierbar.⁵⁹ IAS 38s definition, som är något vidare, innebär att fler tillgångar, som tidigare kunde finnas under goodwill-posten, tas enligt den nya regleringen upp som immateriella tillgångar. Det nya kravet på avskiljbarhet leder även till ökade krav på en tydligare identifiering av de separata immateriella tillgångarna vid förvärv.⁶⁰ Om en immateriell tillgång inte uppfyller kraven på identifierbarhet, kontroll och

⁵⁵ IAS 36 (p. 90, 104)

⁵⁶ IAS 36 (p. 119, 122, 124, 125)

⁵⁷ *Nya internationella regler för redovisning av företagsförvärv- en guide till IFRS3*, Deloitte & Touche AB, 2005 och IAS 38 (p. 129, 130).

⁵⁸ IAS 38, (p. 8, 11, 12, 13, 17, 18, 21)

⁵⁹ RR 15 (p. 7, 12)

⁶⁰ Deloitte & Touche AB, *Nya internationella regler för redovisning av företagsförvärv- en guide till IFRS3*, 2005

ekonomiska fördelar ska den kostnadsföras, såvida den inte uppkommer vid ett förvärv. I sådana fall skall den ingå i goodwillvärdet vid förvärvstidpunkten.⁶¹

För att få ta upp en immateriell tillgång i redovisningen krävs förutom att den uppfyller kraven för att kunna definieras som en immateriell tillgång att det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelarna ska tillfalla koncernen samt att tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. En immateriell tillgång som erhålls i samband med ett förvärv anses alltid uppfylla sannolikhetskriteriet, då anskaffningsvärdet grundar sig på ett verkligt värde vid tidpunkten, där hänsyn tagits till marknadsförväntningar om förväntade framtida ekonomiska fördelar. En tillgång som uppfyller redovisningskraven skall redovisas av förvärvaren vid tidpunkten för förvärvet även om denna tillgång inte redovisats av det förvärvade företaget innan förvärvet.⁶² Detta leder till att de immateriella tillgångarna som identifieras vid ett förvärv kan skilja sig och överstiga de immateriella tillgångarna som tas upp i den löpande redovisningen.⁶³

Efter anskaffningstidpunkten kan en immateriell tillgång enligt de nya reglerna tas upp till antingen anskaffningsvärdet enligt anskaffningsvärdesmetoden eller verkligt värde enligt omvärderingsprincipen. Tidigare tilläts endast värdering till anskaffningsvärde.⁶⁴

En ytterligare förändring i den reviderade IAS 38 är att en immateriell tillgång med obegränsad nyttjandetid inte längre skall skrivas av. Den skall liksom goodwill, i enlighet med IAS 36, genomgå en årlig prövning av eventuellt nedskrivningsbehov alternativt prövas vid tecken på en värdenedgång.⁶⁵

IAS 38 behandlar inte goodwill som uppkommit vid förvärv. Däremot nämner den att det inte är tillåtet att redovisa internt upparbetad goodwill som en tillgång, då den varken är avskiljbar eller har uppkommit ur avtalsenliga eller juridiska rättigheter och inte heller kan kontrolleras och ha ett anskaffningsvärde som kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.⁶⁶

⁶¹ IAS 38 (p. 10, 68)

⁶² IAS 38 (p.33, 34, 35)

⁶³ Deloitte & Touche AB, *Nya internationella regler för redovisning av företagsförvärv- en guide till IFRS3*, 2005

⁶⁴ IAS 38 (p.72) jfr. RR 15 (p.63)

⁶⁵ IAS 38 (p.88, 97, 107, 108, 109)

⁶⁶ IAS 38 (p.3, 48, 49)

4. Empiri och Analys

Detta kapitel visar vår empiri och en analys av denna. Vi presenterar först resultateffekterna och en analys av dessa. Vidare presenteras utfallet och analysen av resultatförändringen i förhållande till koncerners P/E-talsförändringar, för att visa om marknaden har sett igenom effekterna av den nya redovisningen.

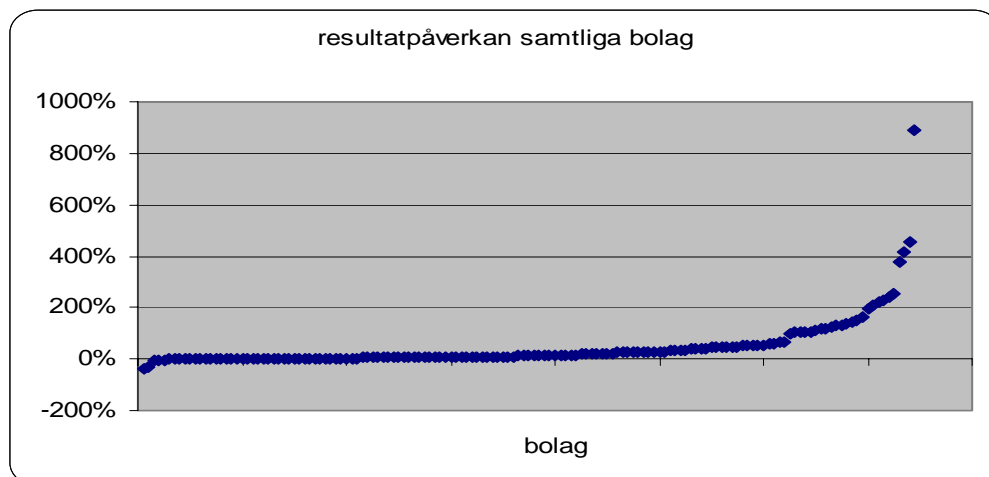
4.1 Inledning

Innan vi presenterar vårt resultat vill vi påminna läsaren om den metod vi använt för att beräkna resultateffekten, eftersom den gör att materialet får stor spännvidd. Detta beror bland annat på att vi redovisar utfallen som en procentuell ökning av koncernernas resultat. Det innebär att utfallet för de enskilda koncernerna beror på vilket utgångsvärde koncernen i fråga har haft. En analys av resultateffekterna visar att de koncerner som visar stora procentuella skillnader också är de koncerner vars vinstnivåer ligger nära noll och att det är orsaken till de stora procentuella förändringarna. För koncerner med förändringar upp till cirka 200 procent hittar vi förklaringar som däremot kommer från ändrade redovisningsregler. Vi ber därför läsaren att ha detta i åtanke genom detta kapitel. Vi vill också att läsaren skall vara införstådd med att resultaten av vår undersökning visar effekten av goodwillförändringen då alla annat är oförändrat, vilket innebär att vår analys skall ses som en ögonblicksbild per bokslutsdagen år 2005.

4.2 Resultateffekt

Vår studie visar att 59 % av samtliga koncerner har fått en resultateffekt på 0-20 %. I denna grupp av koncerner beror vinstförändringarna till största del på de ändrade reglerna och inte till exempel på att resultatet ligger nära noll, som i vissa koncerner med extrema förändringar. För vissa koncerner består denna resultatförändring av stora absoluta tal medan det för andra koncerner är mindre. Materialet har en median på 12-procentig resultatökning jämfört med resultatet enligt RR. Medelvärdet ligger på 48 procent och den genomsnittliga avvikelsen från detta ligger på 56 procent. Diagram 4.1 visar hur vårt material har fördelat sig.

Diagram 4.1: Diagrammet visar studiens utfall för samtliga 148 koncerner sorterade efter minsta till största påverkan på resultatet.

4. Empiri och Analys

Tabell 4.1 ger en bild över hur materialet fördelat sig. Observera att intervallen är olika stora.

Tabell 4.1: Tabellen visar antalet respektive andelen koncerner som befinner sig inom varje intervall.

Intervall resultatpåverkan i %	Antal koncerner	Andel av totalt 148 koncern
-35 – 0	16 st.	10,8 %
1-10	54 st.	36,5 %
11-20	17 st.	11,5 %
21-50	27 st.	18,2 %
51-100	10 st.	6,8 %
101-500	23 st	15,5 %
501-890	1 st	0,7 %

Vissa koncerner har förekommit ofta i debatten som återges i referensramen. I denna debatt har det hävdats att dessa koncerner har fått stora resultatökningar på grund av införandet av IFRS 3 och slopade goodwillavskrivningar. Det handlar bland annat om *Atlas Copco*, *SEB*, *Assa Abloy*, *Electrolux*, *Alfa Laval*, *Securitas* och *SCA*. Tabell 4.2 visar utfallet för dessa koncerner, enligt vår studie.

Tabell 4.2: Tabellen visar koncerner som förekommit i debatten.

Koncern	Resultateffekt %	Resultateffekt absoluta tal (MSEK)
Atlas Copco	4	236,5
SEB	6	507,6
Assa Abloy	42	772,7
Electrolux	6	99,9
Alfa Laval	19	145,5
Securitas	48	881,1
SCA	197	919,7

4.2.1 Analys av resultateffekten

Det finns olika anledningar till att koncernerna har fått ökade resultat. Storleken på resultateffekten beror på bland annat på vilken avskrivningstid för goodwill en koncern använde år 2004 samt hur stor andel goodwill en koncern har i förhållande till totala tillgångar. Tabell 4.3 visar en analys av de bakomliggande anledningarna till resultatförbättringen för de koncerner som förekommit i debatten som återges i referensramen.

4. Empiri och Analys

Tabell 4.3: Tabellen visar en analys av anledningarna till koncernernas resultat effekt.

Koncern	Analys
Atlas Copco	har trots en goodwill på 9,9 MDR bara fått en resultatförbättring på 236,5 MSEK, det vill säga 4 %. Anledningen till resultatförbättringen är att de skrev av sin goodwill på i genomsnitt 43 år.
SEB	har en goodwill på 9,65 MDR, vilket är nästan lika mycket som Atlas Copco har men SEB har ökat sitt resultat med 507,6 MSEK. Anledningen till att SEBs vinstförbättring är större är att de skrev av sin goodwill på 20 år.
Securitas	har goodwill på totalt 15 MDR, vilket med en avskrivningstakt på 17 år ger en kostnad på omkring 930 MSEK, som nu inte behöver tas tack vare IFRS reglerna.
Assa Abloy	har en vinstförbättring på 772,7 MSEK eller hela 42 %. Detta beror på en goodwillpost på 14 MDR, vilket utgör 47 % av koncernens totala tillgångar.
Electrolux	har en goodwill på 3,2 MDR, och redovisar en vinst på 1,8 MDR. Anledningen till att vinstförändringen endast blir 6 % är den långa avskrivningstiden på 31 år.
Alfa Laval	har goodwill på 2,8 MDR och en vinst på 928 MSEK. En avskrivningstakt på 19 år ger totalt en effekt på vinsten på 19 %.
SCA	är ett koncern som ökat resultatet med 197 %. Det beror dels på att de har en goodwill på 16 MDR som skrivs av på 17,5 år, vilket innebär en avskrivning på 914 MSEK årligen. Det beror också på att de gjorde en förlust enligt de gamla reglerna på 466 MSEK. Med de nu gällande IFRS-reglerna blev det i stället en vinst på 455 MKR.

Som tidigare nämnts har vår undersökning resulterat i att några koncerner visar väldigt stora procentuella skillnader av sina resultat. Tabell 4.4 visar en analys av de bakomliggande anledningarna till resultat effekten för de koncerner som fått störst effekt. Tabell 4.5 visar en analys av de koncerner som fått negativ resultat effekt.

Tabell 4.4: Tabellen visar de koncerner som fått störst resultat effekt

Koncern	Analys
Addnote	är den koncern som visar störst procentuell förändring av vinsten. Även mätt i kronor har förändringen varit relativt stor. Koncernen har gått från en förlust på 5,6 MSEK till en vinst på 44 MSEK. Det förklaras med att koncernen tidigare skrivit av sin goodwillpost på cirka 5 år. Det innebär att stora kostnader tagits med de gamla reglerna och att det för 2005 blivit en stor förbättring av vinsten. Den procentuella skillnaden på 890 % drivs dock upp av att det ursprungliga resultatet legat ganska nära noll.
Ticket	har ökat med 452 % och har gått från -1,7 MSEK till en vinst på 5,9 MSEK. Här finns inget förutom det låga ursprungsresultatet som kan förklara den stora procentuella ökningen.
Teligent	har gått från 0,95 MSEK till 4,9 MSEK i vinst, vilket innebär en ökning av vinsten med 415 %. Inte heller här hittar vi någon annan förklaring än att resultatet ligger nära noll.
VM Data	Koncernens 225 procentiga förändring från 93 MSEK till 303 MSEK kan förklaras av att de skriver av sin goodwill enligt de gamla reglerna på i genomsnitt 8,8 år och hade 2 MDR i goodwill år 2004 och förvärvade ytterligare 1 MDR under 2005.

Vår undersökning visar att 28 koncerner har gjort nedskrivningar under 2005. Sex av dessa har gjort så stora nedskrivningar i förhållande till sitt resultat att de fått resultatminskning till följd av införandet av det nya sättet att redovisa goodwill. När det gäller dessa koncerner kan vi inte med säkerhet bedöma om nedskrivningarna skulle ha sett annorlunda ut enligt RR eftersom nedskrivningar även kunde göras med dessa

4. Empiri och Analys

regler. Tabell 4.5 visar en analys av den koncern som fått en största negativa resultateffekten.

Tabell 4.5: Tabellen visar en analys av den koncern som fått störst negativ resultateffekt.

Koncern	Analys
Tricorona	Koncernens minskningen på 34 %, från 11 MSEK till 7 MSEK, förklaras av en nedskrivning av andra immateriella tillgångar än goodwill. Då vi inte med full säkerhet kan säga om denna nedskrivning inte hade gjorts med de gamla reglerna, vet vi inte om nedgången är korrekt, men utifrån våra antaganden och vårt sätt att räkna får vi detta resultatet.

4.3 Resultateffekt och P/E-talen

För att illustrera den negativa korrelationen mellan resultat- och P/E-taleffekten på ett tydligt sätt uttrycker vi minskningen i P/E-talen som en procentuell ökning i diagrammet. Observera således att i verkligheten motsvaras en procentuell ökning i resultatet av en procentuell minskning av P/E-talen. Diagram 4.2 visar det totala utfallet av de 105 jämförbara koncernernas resultat- och P/E-talsförändring. 43 koncerner uppvisade negativa P/E-tal, vilket gör att de utgör ett bortfall i denna analys. Vid första anblicken ser det inte ut att finnas någon större skillnad mellan resultat- och P/E-taleffekten förrän koncernerna får förändringar på uppemot 100 % och däröver. Detta beror på att vi har många koncerner med stor spännvidd, vilket gör diagrammet otydligt. För att tydligt visa den trend vi fått fram presenterar vi materialet i tre diagram med olika skala.

Diagram 4.2: Diagrammet visar resultateffekt och P/E-tal effekt.

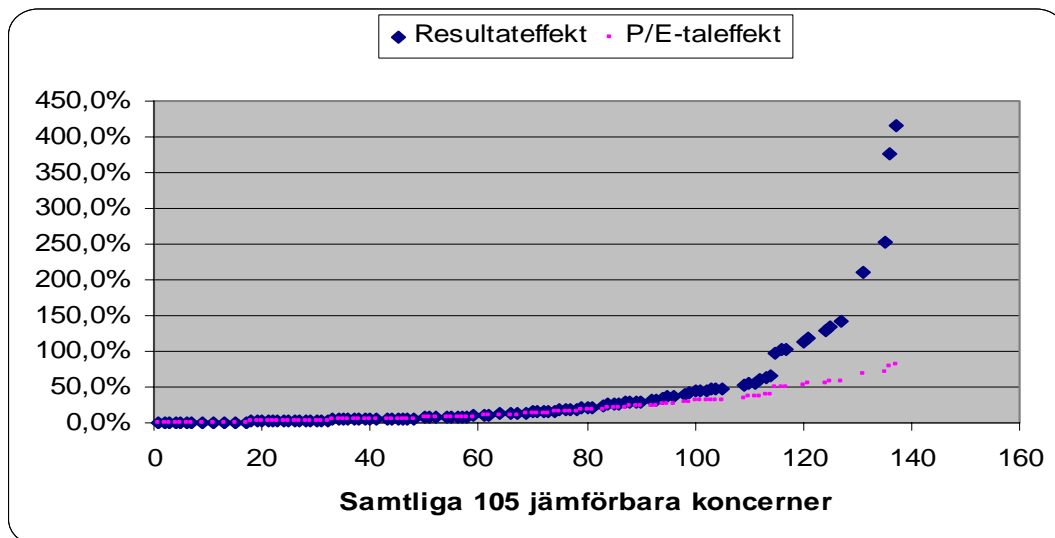

Diagram 4.3 visar de 36 koncerner, som fått mellan 1 och 8,5 % i resultatförbättring. Redan på denna nivå kan vi se att P/E-talen inte följer resultateffekten utan halkar efter.

4. Empiri och Analys

Diagram 4.3: Diagrammet visar 36 koncerner som fått mellan 1 och 8,5 % i resultatförbättring

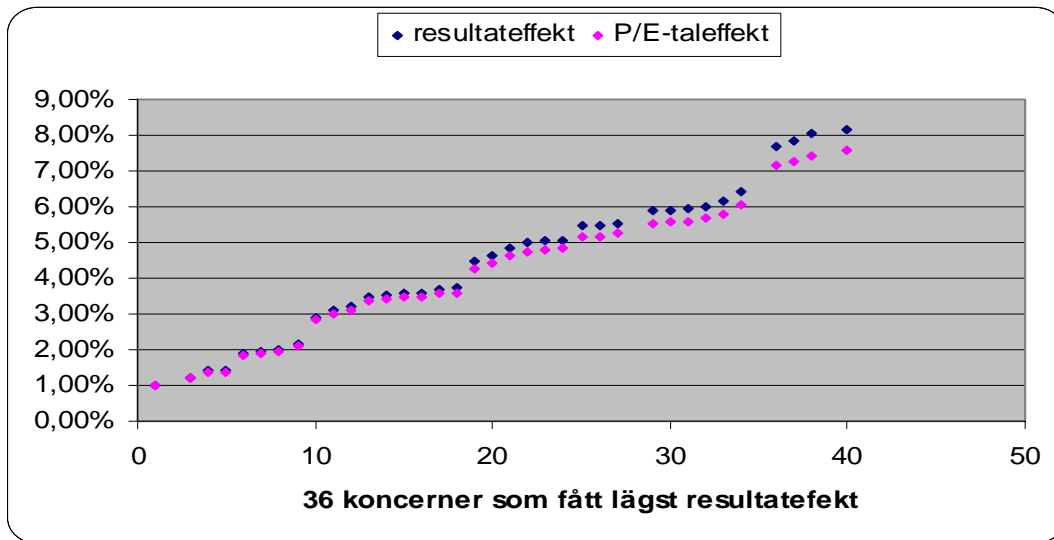
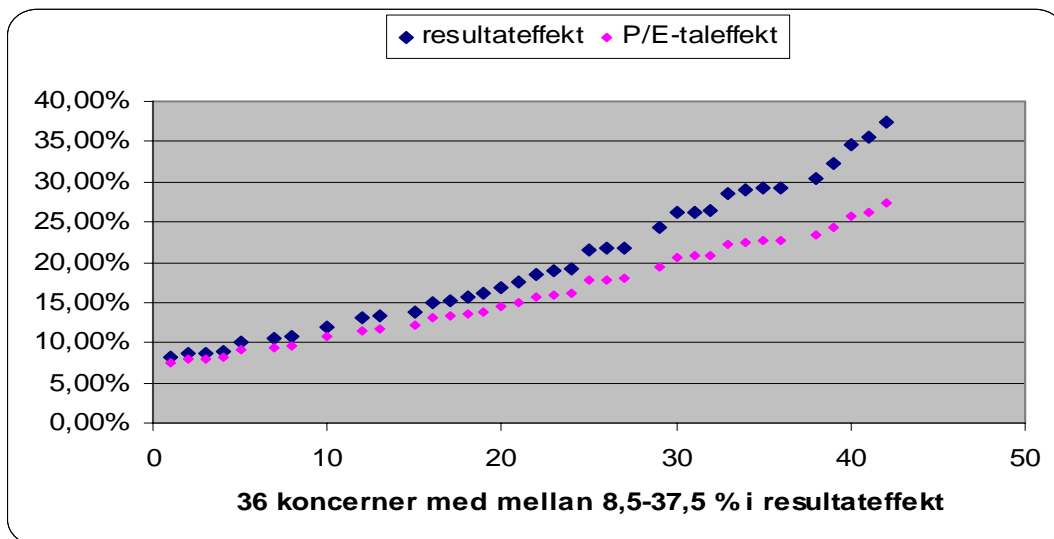

Diagram 4.4 visar de 36 mittersta koncernerna som har fått mellan 8,5 och 37,5 % i resultatförbättring. Vår undersökning visar fortfarande att P/E-talseffekten inte är lika stor som resultateffekten.

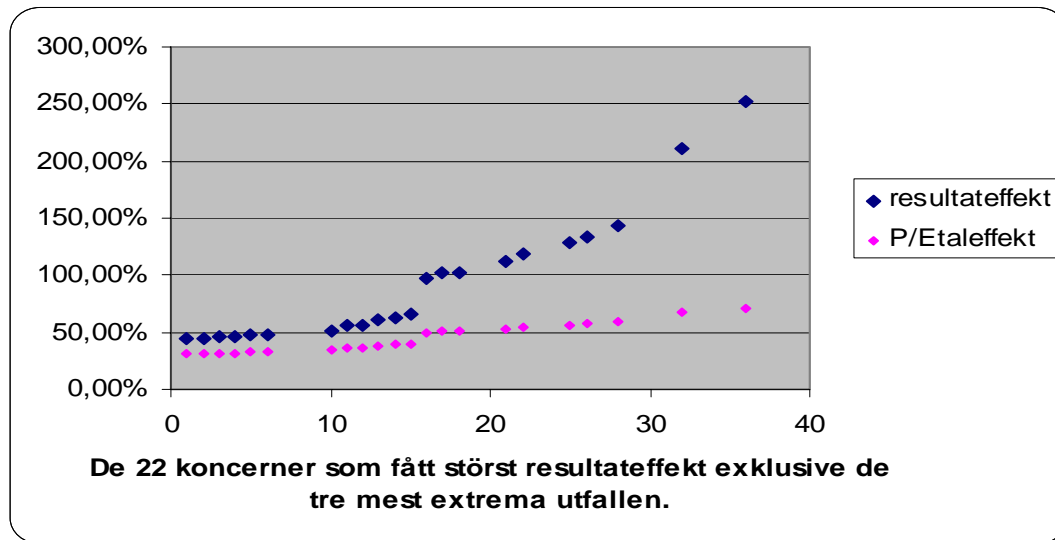
Diagram 4.4: Diagrammet visar de 36 mittersta koncernerna.

I diagram 4.5 nedan presenteras även de 22 koncerner som fått störst resultateffekt. Vi kan nu säga att vår undersökning tydligt visar att förändringen i P/E-talen inte har varit lika stor som resultatförbättringarna. Vår undersökning visar också att ju högre resultateffekt koncernerna fått desto större är gapet till förändringarna i P/E-talen.

4. Empiri och Analys

Diagram 4.5: Diagrammet visar de 22 koncerner som fått störst resultatförbättring

4.3.1 Analys av skillnaden mellan resultat- och P/E-taleffekten

I uppsatsens referensram beskrivs William H. Beavers teorier om att börskursen är opåverkad av redovisningsval. Detta innebär att marknaden ser igenom de effekter som olika redovisningsmetoder ger och att dess värdering av koncernerna hålls opåverkad. Nordnets analyschef, Peter Malmqvist, menar dock att detta inte stämmer när det gäller börsens reaktion på införandet av de nya internationella redovisningsprinciperna gällande goodwill. I analysen nedan ställer vi vår undersöknings resultat mot dessa två olika uttalanden.

För att vi ska kunna göra en analys av korrelationen mellan ökningen av resultat och minskningen av P/E-talen måste vi först se om de koncerner som inte påverkats av de nya reglerna uppvisar någon skillnad mellan förändringen i resultat och förändringen i P/E-tal. Om denna skillnad visar sig vara noll innebär det att all avvikelser mellan resultateffekten och P/E-talens förändringar, för de koncerner som har påverkats av de nya reglerna, att marknaden över- eller undervärderar effekterna av den nya redovisningen.

I tabell 4:6 ser vi att för de koncerner som har fått ingen eller liten påverkan av de ändrade reglerna är skillnaden mellan förändringen av vinst och P/E obefintlig. När vinstförändringen går mot noll går även skillnaden mot förändringen av P/E-talen mot noll. Det tyder på att vi inte har något annat som påverkar korrelationen än effekterna från regeländringarna.

4. Empiri och Analys

Tabell 4.6: Tabellen visar förändringen i P/E-tal jämfört med förändringen i resultat.

Procentuell förändring av vinst	Antal koncern	Genomsnittlig procentuell Resultateffekt	Genomsnittlig procentuell P/E talseffekt	Genomsnittlig skillnad mellan vinst- och P/E-talsförändring i procentenheter	Genomsnittlig procentuell skillnad mellan vinst- och P/E-talsförändring
0-0,5	8	0,1813	0,1807	0,0006	0,3 %
0,5-1	3	0,7520	0,7462	0,0058	0,8 %
1-2	7	1,55	1,52	0,03	2 %
2-5	14	3,71	3,57	0,14	4 %
5-10	20	6,95	6,48	0,47	7 %
10-20	14	15,11	13,08	2,03	16 %
20-50	22	33,92	25,01	8,91	36 %
50-252	17	109,70	49,50	60,20	122 %

Som tidigare nämnts ligger 59 % av samtliga koncerner inom en vinstförändring mellan 0 och 20 %. I denna grupp av koncerner beror vinstförändringarna till största del på de ändrade reglerna och inte till exempel på att resultatet ligger nära noll, som i vissa koncerner med extrema förändringar. Om börsens företagsvärderingar skulle hållas konstanta borde P/E-talen ändras lika mycket som vinsterna. Vår undersökning visar att så inte är fallet. Den visar i stället att allt eftersom den procentuella förändringen av vinsterna stiger minskar korrelationen mellan resultateffekterna och P/E-talseffekterna. Det vill säga att P/E-talen inte minskar lika mycket som vinsterna stiger. Tittar vi till exempel på gruppen som förändrat sina vinster med mellan 10 och 20 % ser vi att vinsterna förändrats med i snitt två procentenheter mer än vad P/E-talen har gjort, vilket ger en 16-procentig skillnad mellan förändringarna. Detta innebär att börsen undervärderar effekterna av den nya redovisningen och övervärderar koncernernas värden. Detta kan tolkas som att börsens aktörer tror att koncernernas resultat verkligen har ökat till följd av att koncernernas redovisningsmetoder har ändrats. Detta leder i förlängningen till att börskurserna ökar. Johan Palmgren, auktoriserad revisor på Öhrlings Price Water House Coopers menar att börskursernas förändringar inte endast beror på de redovisade resultatförändringarna utan att en möjlig anledning är att de ökade upplysningskraven med IFRS ger analytikerna en tydligare bild av företagets förväntade framtid och därigenom kassaflöde. Den information som inte alltid varit tillgänglig tidigare om bland annat marknadsvärden, tillväxttakter och marginaler menar han skulle kunna påverka värderingen.

Vår undersökning visar även att ju större vinstförändringar, ju mer avviker förändringen av P/E-talen. Detta visas tydligt i diagram 4.3, 4.4 och 4.5. Denna trend talar emot de resultat som Beaver har redovisat och till skillnad från hans teorier visar vår undersökning, i likhet Nordnets analyschef, Peter Malmqvists, att börsens aktörer inte helt har sett igenom de resultateffekter som de nya reglerna angående goodwill har haft under år 2005.

5. Slutsatser och avslutande diskussion

I följande kapital presenteras de slutsatser som vi har kommit fram till utifrån undersökningens resultat. Vidare presenteras en avslutande diskussion och förslag på fortsatt forskning.

5.1 Slutsatser

Vår huvudfråga var följande:

- *Har marknaden tagit hänsyn till de nya redovisningsreglerna angående goodwill i värderingen av koncerner noterade på Stockholmsbörsen?*

För att kunna svara på huvudfrågan börjar vi med att svara på de två delfrågorna.

Den första delfrågan var:

- *Vilken resultat effekt har regelförändringarna haft för koncernerna?*

Vi har fått en stor spridning i våra resultat, men 59 % av samtliga koncerner har fått en resultatökning på mellan 0 och 20 %. Medianen på hela materialet ligger på 12 %. För vissa koncerner ger detta en relativt stor effekt i absoluta tal medan för andra koncerner blir effekten mindre.

Den andra delfrågan var:

- *Har P/E-talen förändrats i motsvarande grad?*

När vi jämför förändringen i vinst för respektive koncern, som skett till följd av införandet av IFRS, med förändringen för respektive koncerns P/E-tal ser vi att förändringarna inte är lika stora. När vinstförbättringen närmar sig noll finns endast mycket små skillnader gentemot förändringen av P/E-talen. Ju större förändring på vinsterna, desto mer avviker förändringen av P/E-talen. I samtliga fall visar vår undersökning att förändringen i P/E-talen varit lägre än förändringen i vinst. För till exempel de koncerner som förbättrat sina vinster med mellan 10 och 20 % ser vi att vinsterna förändrats med i snitt två procentenheter mer än vad P/E-talen har gjort, vilket ger en 16-procentig skillnad mellan förändringarna.

Efter att ha svarat på delfrågorna kan vi nu svara på vår huvudfråga:

Då vi tydligt kan se en avvikelse i storleken mellan förändringen av vinsterna och förändringen av P/E-talen kan vi dra slutsatsen att marknaden inte helt har sett igenom de effekter som de nya redovisningsreglerna givit på koncernernas resultat. Eftersom P/E-talen förändrat sig mindre än vad koncernernas vinster gjort innebär det att börsen övervärderar koncernernas värden.

5.2 Avslutande diskussion

Vår undersökning visar att börsen övervärderar de studerade koncernerna och inte ser att deras höga vinster till viss del beror på effekter från ändrade redovisningsregler. En bidragande orsak som driver på övervärderingen tror vi är den allmänna optimism som råder, då vi nu befinner oss mitt i en högkonjunktur. Analytiker förväntar sig stora vinstförbättringar och är inte lika kritiska till hur de redovisade resultaten har uppkommit, som de skulle vara om konjunkturen varit sämre. På samma sätt finns det

risk att en viss undervärdering av koncernerna kommer att ske i kommande lågkonjunktur, eftersom det då troligtvis kommer att göras större nedskrivningar med IFRS-regleringen än vad som gjordes med RR. Det tillsammans med en allmän ekonomisk pessimism i lågkonjunkturer, gör att vi får lägre värderingar än om koncernerna fortfarande hade följt redovisningsreglerna enligt RR. Detta innebär att koncernernas redovisade resultat kommer att uppvisa större årliga variationer än tidigare och att börsens aktörer inte helt ser igenom att detta till viss del beror på de effekter som införandet av IFRS medför. Vi tror dock att markanden kommer att vänja sig vid den ökade volatiliteten i koncerners resultat och att effekterna av ändrade redovisningsregler därmed kommer att genomskådas i något större grad för kommande år.

Johan Palmgren menar att analytikernas och börsens värderingar troligtvis har påverkats av de utökade upplysningskraven, som varit en följd av införandet av IFRS. Vi menar dock att detta skulle ha gett ett resultat på vår undersökning som visat att förändringen i P/E-talen följt förändringen i resultaten. Detta på grund av att utökad publicerad information skulle ge marknaden en ökad möjlighet till att se igenom de bokföringstekniska effekterna. En möjlig anledning till att utökade upplysningskrav leder till värderingar som överstiger de värderingar som erhöles enligt de tidigare reglerna kan vara att de tidigare reglerna var baserade på historisk kostnad och att detta tillsammans med lägre upplysningskrav ledde till att företagen egentligen var undervärderade. I så fall har de nya reglerna angående goodwill tillsammans med de ökade upplysningskraven och värderingen till verkligt värde lett till att företagen visar värden som tidigare inte syns, vilket gör att marknaden värderar upp företagen.

Oavsett om företagen är övervärderade eller mer korrekt värderade, vilket Johan Palmgren menar, skulle det vara intressant att se vilka resultat en liknande undersökning skulle få, om den genomförs under nästa konjunkturcykel, när marknaden har tagit del av de nya reglerna under några år.

5.3 Förslag till fortsatt forskning

Då det är det första året som effekterna av de nya IFRS-reglerna angående goodwill är synliga i koncerners årsredovisningar har denna uppsats endast kunnat undersöka påverkan under detta första år. Något som skulle kunna vara ett vidare forskningsobjekt är som nämndes i stycket ovan, att utifrån denna uppsats göra en liknande studie om några år när reglerna är mer tillämpade hos koncernerna och se om resultaten då skulle vara annorlunda. Ett annat alternativ skulle vara att se om resultaten varierar annorlunda över en konjunkturcykel jämfört med vad det varierade under RR.

Då denna studie kom fram till att 28 % av undersökningsobjekten hade skrivit ner sin goodwill-post, vilket var en oväntad hög siffra i förhållande till uttryckta förväntningar, kan det vara intressant att studera hur denna siffra förhåller under en hel konjunkturcykel, för att se om eventuella skillnader föreligger mellan låg- respektive högkonjunktur.

Att studera om man kan se samband mellan val av tidpunkt för nedskrivningar av goodwill och utfallen resultatanknuten bonus var något som skribenterna själva önskade skriva om, men då detta är givande först då uppgifter som sträcker sig över en hel konjunkturcykel är tillgängliga, lämnas detta ämne till efterföljande intresserade att fördjupa sig närmare i.

Något som har varit mycket omdebatterat bland annat i och med införandet av de nya goodwill-reglerna är övergången från värdering till anskaffningsvärde till verkligt värde. Åsikterna har gått isär när det gäller synen på om relevans och tillförlitlighet har gynnats av den nya redovisningen till verkligt värde. Uppsatsen tar endast upp detta ämne mycket kort i bakgrunden och den teoretiska referensramen, men föreslår att detta ämne granskas som ett enskilt forskningsområde.

Referenslista

I) Tryckt material

Litteratur

Andersen, Ib. *Den uppenbara verkligheten- val av samhällsvetenskaplig metod*. Lund, Studentlitteratur, 1998.

Beaver, H William. *Financial reporting- an accounting revolution*. 3 uppl, Great Britain, Prentice-Hall Inc, 1998.

Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik*. 3:e uppl, Lund, Studentlitteratur, 2000.

Ejvegård, Rolf. *Vetenskaplig metodik*. 2:a uppl, Lund, Studentlitteratur, 1996.

Vetenskapliga artiklar

Shoaf, Victoria & Zaldivar, Ignacio Perez. *Goodwill Impairment: Convergence not yet achived*. Review of Business, Vol. 26, Issue 2, 2005.

Burl, David, *Goodwill shunting*, Financial Management, June 2003.

Cearns, Kathryn. *IFRS and M&A: no more transparency but at a cost*. International Financial Law Review, July, Vol. 24, Issue 7, 2005.

Gornik-Tomaszewski, Sylwia. *Convergence of US GAAP with IFRS: An Update*. Bank Accounting & Finance, 2005.

Heffes, M Ellen. *Big Accounting Changes likely with release of ED on Business Combinations*. Financial Executive, 2005.

Jermakowics, K Eva och Gornik-Tomaszewski, Sylwia. *IFRS and You*. Strategic Finance, Vol 87 Issue 9, 2006.

Watrin, Christoph och Strohm. Christiane och Struffert, Ralf. *The Joint Business Combination Project*. CPA Journal, Vol 76 Issue 1, 2006.

Artiklar i tidskrifter

IFRS 3: no more goodwill. Corporate Finance, April, Issue 230, 2004.

Haskel, Anders. *Cash blir king med nya regler*. Veckans Affärer, 2004-11-15.

Jansson, Thomas & Hurtig, Malin. *Få oväntade effekter vid övergången till IFRS*. Balans nr 3, 2005

Jansson, Thomas och Nilsson, Jörgen och Rynell, Thomas. *Redovisning av företagsförvärv enligt IFRS innebär omfattande och väsentliga förändringar*. Balans nr.8-9, 2004.

Johansson, Sven-Erik. *Goodwill skall kanske uppskrivas och inte avskrivras*. Balans nr.6-7, 2004.

Jönsson, Agnetha. *Vinstrika börsbolag slår börsen med häpnad*. Placeringsguiden, 2005-08-08.

Kainz Rognerud. *Börsen uppblåst med nya redovisningsregler*. Dagens Nyheter, 2006-03-03.

Malmqvist, Peter. *Redovisningseffekter lyfter vinsterna*. Placeringsguiden, 2005-06-06.

Nedskrivningar blir vardagsmat nästa år, Dagens Industri, 2004-12-09.

Nilsson, Sven-Arne. *IASBs förslag till ändringar i koncernredovisningen: förbättrar de den externa redovisningen?* Balans nr.3, 2003.

Nya regler för redovisning av goodwill. Svenska Dagbladet, 2004-04-06.

Sunesson, Björn. *Nya redovisningsregler ger större vinster- redan i år*. Svenska Dagbladet Näringsliv, 2005-04-09.

Visst kan nya goodwillregler medföra större utdelningar, Dagens Industri 2005-05-19.

Årsredovisningar

Årsredovisningar för år 2004 och 2005 för samtliga noterade företag på Stockholmsbörsens A- och O-lista.

Lagar och rekommendationer

Europeiska Unionens officiella tidning, bilaga: Internationella finansiella rapporteringsstandarder, 2004-12-31: (http://eur.lex.europa.eu/LexUriServ/site/sv/oj/2004/l_392/l_39220041231sv00010145.pdf) [hämtat: 2006-03-06]

FAR (2005). *FARs Samlingsvolym 2004 del 1*. Stockholm, FAR Förlag AB, 2005:
Redovisningsrådets rekommendation 15, Immateriella Tillgångar.
Redovisningsrådets rekommendation 17, Nedskrivningar.

Riksdagen. <www.riksdagen.se> / Dokument/ Utskottens betänkande & yttranden / [sökord: Betänkande 2004/05:LU3]/ [hämtat: 2006-04-06]

II) Otryckt material

Tidigare uppsatser

Kangas, Linda och Nordborg, Ulrika. *Effekter av IFRS 3- Goodwill & Immateriella tillgångar*, (Magisteruppsats). Göteborgs Universitet, Handelshögskolan, Företagsekonomiska institutionen, 2005.

Föreläsningar

Marton, Jan, Ekonomie doktor. *C-kurs i Externredovisning*. Göteborgs Universitet, Handelshögskolan, VT 2006.

Elektroniska dokument

Axelmann Lennart mfl. *IAS/IFRS 2005*, Ernst & Youngs nätskrift, 2004.
<http://www.ey.com/global/Content.nsf/Sweden/LLibrary_IAS_IFRS_2005_natbok>
[hämtat: 2006-04-03]

Dagens Industri. <www.di.se> / Trader/ [respektive företag]/ historik/ [datum:2005-12-31]/ [hämtat: april-maj, 2006]

Lunds Universitet. <www.lub.lu.se/ub/distans/infokompetens/vetkomm/vetkomm.html> sökord: *Peer Reviewed*. [hämtat: 2006-05-03]

Nationalencyklopedin. <<http://www.ne.se>> / sökord: *P/E-tal*. [hämtat: 2006-04-03]

Nya internationella regler för redovisning av företagsförvärv - en guide till IFRS3, Deloitte & Touche AB, 2005 <<http://www.deloitte.se>> / Tjänster/ IFRS/ Guide till IFRS 3/ [hämtat: 2006-04-03]

Stockholmsbörsen, <www.stockholmsborsen.se> / Kursnoteringar/ [respektive börslista]/ [respektive företag]/ [hämtat: mars- maj, 2006]